

Утвърждавам:

Мартин Георгиев

*Ръководител на Управляващия орган на
Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г. и
директор на дирекция „Координация на програми и проекти“ в
Министерството на транспорта и съобщенията*

НАСОКИ

по

**приоритет 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по
„основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна
мрежа“ на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г. за процедури:**

1. 2021BG16FFPR001-1.001 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа – Инвестиционни проекти“
2. 2021BG16FFPR001-1.002 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа – Техническа помощ“.

Инвестираме във Вашето бъдеще

**ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
КОХЕЗИОНЕН ФОНД**

**Дирекция „Координация на програми
и проекти“**

**Управляващия орган на Програма
„Транспортна свързаност“ 2021-2027 г.**

Версия 1.0 от юни 2023 г.

www.eufunds.bg

УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ
за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ
по приоритет 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по
„основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна
мрежа“ на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г. по:

1. Процедура № 2021BG16FFPR001-1.001 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа – Инвестиционни проекти“;
2. Процедура № 2021BG16FFPR001-1.002 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа – Техническа помощ“.

<p><i>Инвестираме във Вашето бъдеще</i></p> <p>ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ КОХЕЗИОНЕН ФОНД</p>	<p style="text-align: center;">Дирекция „Координация на програми и проекти“</p> <p style="text-align: center;">Управляващия орган на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г.</p> <p style="text-align: center;">Версия 1.0 от юни 2023 г.</p>	<p style="text-align: center;">www.eufunds.bg</p>
---	--	---

История на промените			
версия	Дата на одобрение	Промяна	стр.
1.0	Юни 2023 г.	Първоначален документ	

1.	Наименование на програмата:.....	5
2.	Наименование на приоритета:.....	5
3.	Наименование на процедурите:	5
4.	Измерения по кодове:	5
5.	Териториален обхват:.....	6
6.	Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани резултати:	6
7.	Индикатори:	8
8.	Общ размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурите и разпределение по региони:	8
9.	Минимален (ако е приложимо) и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за конкретен проект:.....	9
10.	Процент на съфинансиране:	9
11.	Допустими кандидати:	9
12.	Допустими партньори (ако е приложимо):	10
13.	Дейности, допустими за финансиране:	10
14.	Категории разходи, допустими за финансиране:	14
14.1.	Условия за допустимост на разходите	14
14.2.	Допустими разходи	16
14.3.	Недопустими разходи	20
15.	Допустими целеви групи (ако е приложимо):	23
16.	Приложим режим на минимални/държавни помощи (ако е приложимо):	23
17.	Хоризонтални политики:	27
18.	Продължителност на процедурите:	28
19.	Начин на подаване на проектните предложения.....	28
19.1.	Подготовка на формуляр за кандидатстване	28
19.2.	Изисквания за попълване на ФК на проектните предложения:	29
19.3.	Изисквания за фазираны проекти.....	42
19.4.	Минимални изисквания за видимост, прозрачност и комуникация.....	43
19.5.	Съпътстващи документи към ФК	45
20.	Критерии и методика за оценка на проектните предложения:	46
20.1.	Критерии за оценка на проектните предложения:	46
20.2.	Методика за оценяване на проектните предложения:	47

21.	Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване:	50
22.	Краен срок за подаване на проектните предложения:	50
23.	Адрес за подаване на проектните предложения/концепциите за проектни предложения: ..	50
24.	Допълнителна информация	51
25.	Приложения към Условиата за кандидатстване	51

1. Наименование на програмата:

Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 (ПТС)

С Решение № 712 от 6 октомври 2020 година за определяне на структурите, отговорни за управлението, контрола, отчетността, координацията и одита на програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд+, Кохезионния фонд, Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, фонда за справедлив преход, Европейския фонд за гарантиране на земеделието, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Фонд „Вътрешна сигурност“, Фонд „Убежище и миграция“ и Инструмента за финансово подпомагане на управлението на границите и за визите като част от Фонда за интегрирано управление на границите за програмен период 2021-2027 г., и програмите за сътрудничество, в които република България участва за програмен период 2021–2027 г. Министерския съвет определи дирекция „Координация на програми и проекти“ на Министерството на транспорта и съобщенията за Управляващ орган на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г.

2. Наименование на приоритета:

Номер и наименование на приоритета по ПТС	Специфична цел	Конкретни бенефициенти по ПТС
Приоритет 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа“	- RSO3.1 Развитие на устойчива на изменението на климата, интелигентна, сигурна, стабилна и интермодална TEN-T“	- НКЖИ

3. Наименование на процедурите:

- Процедура № 2021BG16FFPR001-1.001 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа – Инвестиционни проекти“;
- Процедура № 2021BG16FFPR001-1.002 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа – Техническа помощ“.

4. Измерения по кодове:

Измерение 1 - Област на интервенция

Приоритет 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа“			
Код	Фонд	Категория региони	Сума (EUR)
058 Мерки за адаптиране към изменението на климата и превенция и управление на рискове, свързани с климата: наводнения и свлачища	КФ	НП	241 694 905,00

096 Новопостроени или усъвършенствани железопътни линии на TEN-T — основна мрежа	КФ	НП	287 542 357,00
101 Реконструирани или модернизиранни железопътни линии на TEN-T — широкообхватна мрежа	КФ	НП	75 000 000,00

Измерение 2- Форма на финансиране, Измерение 3 — Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост, Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП

Приоритет и СЦ	Измерение 2- Форма на финансиране	Измерение 3 — Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост	Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП	Фонд	Сума в евро
1 -RSO3.1	01. Безвъзмездни средства	33. Други подходи — Без целеви територии	03. Полово неутрално	КФ	604 237 262,00

5. Териториален обхват:

Дейностите по настоящите процедури следва да бъдат изпълнени:

- за финансиране от КФ - на територията на Република България¹;

6. Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани резултати:

Идентифицирани са следните цели на политиката (ЦП), за реализацията на които ПТС ще допринесе:

- ЦП 3 „По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността“ със специфична цел: „Развитие на устойчива на изменението на климата, интелигентна, сигурна, стабилна и интермодална TEN-T“.

- ЦП 2 „По-зелена, нисковъглеродна и устойчива Европа с икономика в преход към нулеви нетни въглеродни емисии чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптиране към него, превенция и управление на риска и устойчива градска мобилност“ със специфична цел: „Насърчаване на устойчива мултимодална градска мобилност като част от прехода към икономика с нулеви нетни въглеродни емисии“.

Формулиран по ЦП 3 е Приоритет 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа“;

¹ Съгласно ПРИЛОЖЕНИЕ IV Списък на държавите членки, подпомагани от Кохезионния фонд на РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2021/1130 НА КОМИСИЯТА от 5 юли 2021 година за определяне на списъка на регионите, които отговарят на условията за финансиране по Европейския фонд за регионално развитие и Европейския социален фонд плюс, и на държавите членки, които отговарят на условията за финансиране по Кохезионния фонд за периода 2021—2027 г.

Приоритетите на ПТС допринасят за реализацията на Зелената сделка, както и на Стратегията за устойчива и интелигентна мобилност на ЕК, която предвижда транспортния сектор да намали значително своите емисии и да стане по-устойчив, както и екологичната мобилност да бъде новия метод за растеж на транспортния сектор. **Предвидените инвестиции насърчават употребата на екологосъобразни видове транспорт и алтернативни горива, подобряват качеството на пътната инфраструктура и допринасят за намаляване на вредното въздействие върху околната среда на транспорта.** Една от основните задачи, дефинирани в стратегията е навременното завършване на TEN-T мрежата и цифровата трансформация. За изпълнението ѝ ще допринесат предвидените инвестиции по ПТС за развитие на TEN-T мрежата на територията на страната и за внедряване и последващо развитие на интелигентни транспортни системи във видовете транспорт.

ПТС ще допринесе и за постигане на стратегическите цели на националната транспортна политика, дефинирани в „Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, а именно „Повишаване на ефективността и конкурентноспособността на транспортния сектор“, „Подобряване на транспортната свързаност и достъпност“ и „Ограничаване на отрицателните ефекти от развитие на транспортния сектор“.

Предвидените инвестиции по приоритет 1 ще допринесат за **привличането на пътнически и товарен трафик към железопътния транспорт чрез подобряване качеството на железопътната инфраструктура.** Развитието на железопътната инфраструктура по TEN-T е от съществено значение за постигане на стратегическите цели на Стратегията за устойчива и интелигентна мобилност на ЕС, националната транспортна политика и за изпълнението на препоръките на Европейския съвет. **С предвидените инвестиции ще се подобри транспортната свързаност и достъпност при ограничаване на отрицателните ефекти върху околната среда и климата, което ще спомогне за повишаване на ефективността на транспортния сектор и за насърчаване на икономическото развитие.**

Предвидените инвестиции допринасят за постигане на **устойчиво развита транспортна система и създават необходимите предпоставки за подобряване на мобилността на хора и стоки,** което ще насърчи развитието на вътрешния пазар и конкурентноспособността на Общността, териториалното, икономическо и социално сближаване и опазването на околната среда.

Средствата от ЕФРР и КФ по ПТС и националното съ-финансиране, отпускани под формата на безвъзмездна финансова помощ, ще подпомогнат действията на ЕС за постигането на цел „Инвестиции за растеж и работни места в държавите членки и в регионите“. Приблизително 40 % от средствата са заделени за инвестиции в северна България. Инвестициите за развитие на жп инфраструктурата са концентрирани основно по протежение на участъка на коридор ОИС, преминаващ хоризонтално през средата на страната.

7. Индикатори:

№	Показател за крайния продукт	Мерна единица	Междинна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)	Фонд	Категория регион
O47	Дължина на новите или подобрени железопътни линии — трансевропейска транспортна мрежа	km	0,00	2,80	КФ	НП
RCO49	Дължина на реконструираните или модернизираните железопътни линии — трансевропейска транспортна мрежа	km	40,00	140,30	КФ	НП
11	Брой проекти в изпълнение	Брой	2,00	6,00	КФ	НП
№	Показател за резултатите	Мерна единица	Базова стойност	Целева стойност (2029 г.)	Фонд	Категория регион
RCR59	Товарен железопътен транспорт	млн. ткм/год	4 526,00	4 707,00	КФ	НП

В т. „Индикатори“ от Формуляра за кандидатстване конкретния бенефициент следва да попълни данни за базова и целева стойност по приложимите от горепосочените индикатори. Във Формуляра за кандидатстване конкретният бенефициент трябва да включи тези индикатори, които отговарят на предвидените дейности, с посочени целеви стойности съгласно периода на изпълнение на проекта.

8. Общ размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурите и разпределение по региони:

Приоритет	Фонд	Финансово участие на Съюза (евро)	Национално участие (евро)	Общо (евро)	Процент на съфинансиране
1	КФ	604 237 262,00	106 630 106,00	710 867 368,00	84,9999998875% ²

² Процентът е съгласно таблица 11 „Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране“ за приоритет 1 и представлява точния процент в резултат на делението на финансовото участие на Съюза към общото. При изчисляване по всеки проект разпределението на европейското и националното участие ще се правят при следните стойности 85% и 15%.

Процедура	Финансово участие на Съюза (лева)	Национално участие (лева)	Общо (лева)
2021BG16FFPR001-1.001 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа – Инвестиционни проекти“	1 142 668 764,14	201 647 430,75	1 344 316 194,89
2021BG16FFPR001-1.002 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа – Техническа помощ“;	39 116 600,00	6 902 929,47	46 019 529,47

9. Минимален (ако е приложимо) и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за конкретен проект:

По настоящите процедури чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, няма изискване за **минимален размер** на безвъзмездната финансова помощ, който да бъде заявен.

Максималният размер е до съответната стойност по измерение 1 - Област на интервенция, която съответства на дейностите по проекта и не повече от общия бюджет на процедурата.

10. Процент на съфинансиране:

Интензитетът на безвъзмездната финансова помощ е 100%.

11. Допустими кандидати:

Допустими кандидати по процедурите по смисъла на чл. 25, ал. 1, т. 2 от Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ) са:

Номер и наименование на процедурата по ПТС	Конкретни бенефициенти по процедурата	Фонд
По Приоритет 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа“		
<i>Процедура № 2021BG16FFPR001-1.001 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа – Инвестиционни проекти“</i>	- НКЖИ	КФ
<i>Процедура №2021BG16FFPR001-1.002 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и</i>	- НКЖИ	КФ

„широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа – Техническа помощ“		
--	--	--

Кандидатът следва да разполага с необходимия административен, финансов и оперативен капацитет, който да гарантира успешното изпълнение на дейностите, заложен в съответните проекти.

12. Допустими партньори (ако е приложимо):

Неприложимо

13. Дейности, допустими за финансиране:

За да бъдат допустими дейностите, трябва да отговарят на следните условия:

- да са в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕС) 2021/1060;
- да съответстват на предвиденото в програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г., да гарантират постигането на целите на настоящите процедури и да осигуряват ефективен принос за постигането на целите на Програмата;
- да са извършени от допустим бенефициент и да са изплатени в рамките на общата продължителност на операцията;
- да са в съответствие с хоризонталните принципи, съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060;
- да съответстват на изискванията на европейското и националното законодателство в сферата на обществените поръчки при спазване на принципите на прозрачност, пропорционалност, равно третиране и недискриминация при осигурена конкуренция на най-широка основа;
- да се реализират в рамките на наличния бюджет и да имат ясни и реалистични количествени резултати;
- да са в съответствие с политиката на Съюза в областта на околната среда, съгласно член 11 и член 191, параграф 1 от ДФЕС, като се отчитат целите на ООН за устойчиво развитие, Парижкото споразумение и условията по Регламент (ЕС) 2020/852, свързани със зачитането на принципа за ненанасяне на значителни вреди, така че да не се засяга в значителна степен постигането както на екологичната, така и на социалната цел.

Кохезионният фонд подкрепя следните дейности съгласно член 6 на Регламент 2021/1058:

1. инвестиции в областта на околната среда, включително инвестиции, свързани с устойчивото развитие и енергетиката, които предполагат ползи за околната среда, с особен акцент върху енергията от възобновяеми източници;
2. инвестиции в ТЕН-Т;
3. техническа помощ;
4. информация, комуникация и проучвания.

Допустимите дейности, допринасящи за постигане на целите на приоритет 1 „Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа“ на ПТС са както следва: дейности за изграждане, модернизация, рехабилитация, електрификация и внедряване на сигнализация и телекомуникации на железопътни участъци и мерки за техническа помощ за подготовката/завършване на подготовката на инвестиционни проекти за развитие на железопътната инфраструктура по TEN-T

За изпълнение на дейностите ще бъдат финансирани изброените проекти.

1. Модернизация на ж.п. линия София – Пловдив: жп участък Елин Пелин-Костенец, фаза 2: планирано е изпълнение (цялостно или частично) на следните дейности по обособени позиции:

- „Модернизация на железопътната отсечка от км 22+554 до км 42+200“ (горно строене; контактна мрежа; телекомуникации; съоръжения; рекултивация; тестове);
- „Модернизация на железопътната отсечка от км 42+200 до км 62+400“ (надлези; информация и публичност; околна среда; сигнализация и телекомуникации; тестове; пресичания; малки съоръжения) и
- „Модернизация на железопътната отсечка от км 62+400 до км 73+598“ (съоръжения, включително спирка, мостове, тунели; земни работи; виадукт; пресичания; горно строене; контактна мрежа; доставки; информация и публичност и околна среда; телекомуникации).

Фаза 2 включва и всички съпътстващи строителството дейности – строителен надзор, авторски надзор, археологическо наблюдение по време на строителството, техническа помощ за управление на проекта.

2. Модернизация на ж.п. линията София – Драгоман – Сръбска граница: жп участък Волюяк - Драгоман, фаза 2: предвижда се изпълнението на дейности по:

- нов железен път от км 9+200 до 14+700 и от 15+700 до км 27+622 с дължина 17,422 км;
- подновен/модернизиран железен път от км 9+200 до 14+700 и от 15+700 до км 27+622 с дължина 17,422 км;
- железопътни мостове от км 11+041, км 14+391, км 29+457;
- пътни надлези и пешеходни подлези/надлези - пешеходен подлез км 21+672,74,
- пътен надлез/подлез на км 12+900, км 15+400,17+677, км 21+250, км 33+657,72, км 34+029,14;
- коловози в гарите - жп гари Петърч – 3 коловоза;
- контактна мрежа - нова контактна мрежа, включително SCADA от км 9+200 до 14+700 и от 15+700 до км 27+622 с дължина 17,422 км
- подновена/модернизирана контактна мрежа от км 9+200 до 14+700 и от 15+700 до км 27+622 с дължина 17,422 км;

- сгради - приемни здания – Петърч, Сливница; Сигнализация и телекомуникации за гарите в участъка – Костинброд, Петърч, Сливница, Алдомировци и Драгоман; ERTMS.
3. **Модернизация на ж.п. линия София-Перник-Радомир, участък Перник-Радомир:** проектът включва дейности по модернизация на участъка от гара Перник-Разделителна до гара Радомир с линейна дължина 17 км.
- Проектът включва отчуждителни процедури, техническо проектиране за обхода на Батановци, работни чертежи за обхода на Батановци и за участък Перник – Радомир;
 - земно платно, съгласно техническите изисквания;
 - укрепени и защитени откоси на изкопи и насипи;
 - работи по железен път и контактна мрежа по участъка Перник-Радомир;
 - нови съоръжения (отводнителни; жп съоръжения, вкл. тунели и мостове);
 - подлези и надлези; контактна мрежа и електрозахранване;
 - осигурителна техника и телекомуникации; шумозащитни съоръжения);
 - модернизация и изграждане на гарови съоръжения;
 - реконструирани пресичания с техническа инфраструктура.
4. **Изграждане на жп връзка между България и Северна Македония:** проектът е от общ интерес, в съответствие с член 4 от Регламент 1315/2013, и включва:
- изграждане на железопътната инфраструктура от км 76+400 до граница със Северна Македония; изграждане на железопътен тунел Деве Баир на територията на България;
 - въвеждане на системата SCADA;
 - модернизация на осигурителната техника и телекомуникационните системи в гарите чрез внедряване на ERTMS;
 - въвеждане на системи за пожароизвестяване и видео наблюдение в тунели, контролирани от Централен диспечерски пункт в София.
5. **Доизграждане на съоръженията по жп линия Карнобат-Синдел:** проектът е с хоризонтален приоритет и е проект от общ интерес в съответствие с член 7 от Регламент 1315/2013.
Предвидените дейности включват доизграждане на съоръженията по жп линия Карнобат-Синдел, вкл. внедряване на ERTMS.
6. **Модернизация на ж.п. линия София-Перник-Радомир, участък София-Перник:** проектът включва:
- земно платно, съгласно техническите изисквания;
 - укрепени и защитени откоси на изкопи и насипи;
 - нови съоръжения (отводнителни; жп съоръжения, вкл. тунели и мостове);
 - подлези и надлези;
 - контактна мрежа и електрозахранване;

- осигурителна техника и телекомуникации;
- шумозащитни съоръжения); реконструирани пресичания с техническа инфраструктура.

7. Внедряване на ERTMS, ниво 2 по железопътни линии, извън горепосочените.

Предвидено е внедряване на ERTMS ниво 2 (ETCS и GSM-R), диспечерска централизация с включено проектиране, доставка, строителство и въвеждане в експлоатация на:

- ERTMS - част ETCS, пътно оборудване;
- ERTMS - част GSM-R (или по-новото поколение цифрова радио система за железопътни приложения FRMCS) с резервирано ниво на покритие и апаратура за ниво 2 на ETCS;
- Изграждане на диспечерска централизация с автоматично управление движението на влаковете и влаковата работа и радио-блок център (RBC);
- маршрутно-компютърни централизации на гари с осигурен интерфейс към диспечерската централизация и RBC;
- автоблокировка с броячи на оси;
- подмяна на прелези с ръчно управление или автоматични с технически амортизирана апаратура с нова апаратура с броячи на оси на прелези;
- изграждане на модерна цифрова IP телекомуникационна система;
- пътнически информационни системи (оповестителна високоговореща система, електронни табла, часовникови системи); - изграждане на видеонаблюдение на гари, гарови райони и прелези.

Проектите включват мерки за адаптиране към климата: изграждане на дренажни и канализационни системи, укрепване на долното строене и изграждане на укрепителни съоръжения за обезпечаване устойчивостта на железопътната инфраструктура и адаптацията ѝ към климатичните промени.

Всички предвидени проекти по ПТС съответстват на принципа „за ненанасяне на значителни вреди“ по смисъла на чл. 17 от Регламент (ЕС) 2020/852. Видовете действия са оценени като съвместими съгласно техническите насоки на Механизма за възстановяване и устойчивост /RRF DNSH/.

За всеки проект конкретният бенефициент НКЖИ подава Формуляр за кандидатстване, с приложени към него приложими документи, посочени в т. 21 от настоящите Условия за кандидатстване.

Периодът за извършване на разходите за проектите е съгласно графикът им за изпълнение, но не по-късно от 31.12.2029 г.

ВАЖНО: При осъществяването на дейностите в областта на електронното управление и използването на информационните и комуникационните технологии конкретният бенефициент следва да предвиди при възлагането на обществени поръчки осигуряването на съответствие на предвидените технически задания и спецификации с изискванията на чл. 38 от Наредбата за спазване на общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги.

В случай на изменение на ПТС, при което са настъпили промени в допустимите дейности, изменението се прилага автоматично в настоящите насоки от датата на одобрението на програмата от ЕК.

ВАЖНО: Кандидатът няма право да подава Формуляр за кандидатстване за операции, финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма.

14. Категории разходи, допустими за финансиране:

Допустимостта на разходите се определя въз основа на националните правила, освен в случаите, в които са определени специални правила във или въз основа на Регламент 2021/1060 или Регламент 2021/1058.

14.1. Условия за допустимост на разходите

Допустимите разходи следва да са извършени законосъобразно и не трябва да противоречат на правилата, описани в Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика, Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд, Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012), Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление, съответната поднормативна уредба, уреждаща на национални правила за допустимост на разходите и настоящите Условия за кандидатстване.

Съгласно чл. 63 на Регламент 2021/1060 относно допустимостта на разходите:

1. Разходите са допустими за получаване на принос от фондовете, ако те са направени от бенефициент и са изплатени за изпълнение на операции между датата на представяне на програмата на Комисията или 1 януари 2021 г., като се взема по-ранната от двете дати, и 31 декември 2029 г.

За разходи, възстановени съгласно член 53, параграф 1, букви б), в) и е), действията, представляващи основание за възстановяване, трябва да са извършени между датата на представяне на програмата на Комисията или от 1 януари 2021 г., като се взема по-ранната от двете дати, и 31 декември 2029 г.

2. Цяла операция или част от операция може да се изпълнява извън държава членка, включително извън територията на Съюза, при условие че операцията допринася за целите на програмата.

3. За безвъзмездни средства под формите, посочени в член 53, параграф 1, букви б), в) и г), разходите, които са допустими за получаване на принос от фондовете, са равни на сумите, изчислени в съответствие с член 53, параграф 3.

4. Не се избират за подкрепа от фондовете операции, които са били физически завършени или изцяло изпълнени преди подаването на заявлението за финансиране по програмата, независимо дали са направени всички свързани с тях плащания.

5. Разходи, които станат допустими вследствие на изменение на програмата, са допустими от датата на подаване на съответното искане до Комисията.

6. За Кохезионния фонд разходите стават допустими вследствие на изменение на програмата, когато към програмата се добави нов вид интервенция, посочена в таблица 1 от приложение I от Регламент 2021/1060.

Когато ПТС се изменя с цел реакция при природни бедствия, допустимостта на разходите във връзка с това изменение започва от датата на настъпване на природното бедствие.

7. Една операция може да получава подкрепа от един или няколко фонда или от една или няколко програми и от други инструменти на Съюза. В такива случаи разходите, декларирани в заявлението за плащане за един от фондовете, не се декларират за нито една от следните: а) подкрепа от друг фонд или инструмент на Съюза; б) подкрепа от същия фонд по друга програма.

Размерът на разходите, които се вписват в заявлението за плащане на един фонд, може да се изчисли за всеки от фондовете и за съответната програма или програми на пропорционална база в съответствие с документа, в който са определени условията за предоставяне на подкрепата.

При отпускане на безвъзмездна финансова помощ ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи“. Те се определят на база изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕФСУ, разпоредбите на Регламент № 2018/1046, Регламент (ЕС) 2021/1058, Регламент (ЕС) 2021/1060 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2021 – 2027. Разходите следва да са извършени в съответствие с принципа на доброто финансово управление, съгласно чл. 33 на Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета (Финансовият регламент). При прилагане на опростено отчитане на разходите се спазват разпоредбите на чл. 55 от ЗУСЕФСУ и чл. 53, чл. 54, в), чл. 56 и чл. 94 от Регламент (ЕС) № 2021/1060 на Европейския парламент.

Съгласно чл. 57, ал. 1 от ЗУСЕФСУ, за да бъдат допустими, разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:

- разходите са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект и се
- извършват от допустими бенефициенти по ПТС;
- разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 от ЗУСЕФСУ и в одобрения проект категории разходи;
- разходите не надхвърлят праговете за съответната категория в документите по чл. 26, ал. 1 от ЗУСЕФСУ и в одобрения проект;
- разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и
- монтажни работи и положен труд;

- разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
- разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
- за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060;
- разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи;
- правилата определени в нормативните актове на Министерски съвет по чл. 59, ал. 1 от ЗУСЕФСУ.

14.2. Допустими разходи

За да бъдат допустими разходите по настоящата процедура чрез директно представяне на БФП, трябва да отговарят на условията по т.14.1 от настоящите условия за кандидатстване и на следните условия:

Допустими по настоящата процедура се следните разходи:

1. Разходи, свързани с изпълнението на посочените в т. 13 дейности.
2. За дейности, определени и извършени под отговорността на управляващия орган на ПТС и съгласно критериите за подбор на операции, одобрени от Комитета за наблюдение на ПТС;
3. Да са извършени от допустим по съответния приоритет на ПТС бенефициент;
4. Категориите разходи да са включени в договора за предоставяне на финансова подкрепа;
5. Изборът на изпълнител за реализираните дейности (СМР, услуги и/или доставки) да е извършен в съответствие с действащото национално и с европейското законодателство за възлагане на обществени поръчки.
6. За тях да е налична адекватна одитна следа, включително да са спазени разпоредбите за наличност на документите по чл. 69, пар. 6 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година и Приложение XIII към него, в съответствие с чл. 57, ал. 1, т. 7 от ЗУСЕФСУ, включително да са спазени изискванията за съхраняване на документите по чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060.
7. Да са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
8. Да могат да се установят и проверят, да бъдат подкрепени от оригинални разходо-оправдателни документи.
9. Да са извършени за съфинансирани продукти и услуги, които са реално доставени, съобразно предварително заложените в договора за предоставяне на финансова подкрепа изисквания. Да са действително платени (т.е. да е платена цялата стойност на представените фактури или други първични счетоводни документи, включително стойността на ДДС), по банков път или в брой, не по-късно от датата на подаване на междинния/финалния отчет по проекта от страна на бенефициента. Разходи, подкрепени с протоколи за прихващане, не се считат за допустими;
10. В случаите, когато обект на финансиране са мерки и операции, попадащи в обхвата на правилата по държавните помощи, допустимостта на разходите е съобразена и с приложимите към помощта правила;

11. Да са извършени в съответствие с принципа на доброто финансово управление в съответствие с чл. 33 на Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 година.
12. Разходите са допустими за получаване на принос от фондовете, ако те са направени от бенефициент по ПТС и са изплатени за изпълнение на операции между датата на представяне на програмата на Комисията или 1 януари 2021 г., като се взема по-ранната от двете дати, и 31 декември 2029 г. Разходите следва да бъдат извършени в периода от 01.01.2021 г. до 31.12.2029 г. и разходооправдателните документи, свързани с изпълнението на допустимите по проекта дейности, следва да бъдат издадени в периода на допустимост на разходите.
13. Да не са финансирани по друг проект, програма или друга финансова схема, финансирана от публични средства на националния или европейския бюджети.
14. Разходи, станали допустими в резултат на изменение в програма, са допустими от датата на подаване на съответното искане до Комисията. За ЕФРР, Кохезионния фонд и ФСПП разходите стават допустими вследствие на изменение на програмата, когато към програмата се добави нов вид интервенция, посочена в таблица 1 от приложение I. Когато дадена програма се изменя с цел реакция при природни бедствия, в програмата може да се предвиди, че допустимостта на разходите във връзка с това изменение започва от датата на настъпване на природното бедствие.
15. Допустими са разходите по операции, осъществени в програмния район на програмата. При одобрение от управляващия орган на съответната оперативна програма са допустими разходи и по операции, съфинансирани от КФ, които се осъществяват извън програмния район, но в границите на Европейския съюз, при условие че е изпълнено всяко от следните условия:
 - 15.1.1. операцията е в полза на програмния район;
 - 15.1.2. общата сума, разпределена по програмата за операции извън програмния район, не надвишава 15 на сто от подкрепата от КФ на ниво приоритет;
 - 15.1.3. комитетът за наблюдение на съответната програма е одобрил съответната операция или съответните видове операции;
 - 15.1.4. задълженията на органите по програмата във връзка с управлението, контрола и одита по отношение на операцията се изпълняват от органите, които отговарят за програмата, по която операцията получава финансова подкрепа, или те сключват споразумения с органите в района, в който се изпълнява операцията.
- 15.2. При възстановяване на действително направени и платени допустими разходи максималните размери за всеки отделен вид разход се определят спрямо общите допустими разходи по операцията. В отделни случаи, когато даден разход е пряко обвързан с друг вид разход, като основа може да се използват общите допустими разходи за съответния вид, с който е обвързан.
- 15.3. При възстановяване на действително направени и платени допустими разходи се определят следните максимални размери за определени категории разходи:
 - 15.3.1. разходи за организация и управление - до 10 на сто от общите допустими разходи по операцията;
 - 15.3.2. разходи за публичност и визуализация – до 2 на сто от общите допустими разходи за операции, при които размерът на финансовата подкрепа не превишава левовата равностойност на 100 000 евро, и до 1 на сто от общите допустими разходи на всички останали операции;

- 15.3.3.** разходи за командировъчни пари – съгласно Наредбата за командировките в страната и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина или съответните нормативни актове на друга държава – членка на ЕС, в случаите, когато не е приложимо българското законодателство.
- 15.4.** Когато изпълнението на операция поражда непреки разходи, те могат да бъдат изчислени като единна ставка по един от следните начини:
- 15.4.1.** единна ставка в размер до 25 на сто от допустимите преки разходи, при условие че ставката се изчислява въз основа на коректен, справедлив и проверим метод на изчисление или въз основа на метод, прилаган в рамките на национални схеми за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за подобен тип операция и бенефициент;
- 15.4.2.** единна ставка в размер до 15 на сто от допустимите преки разходи за персонал, без да се изисква да се извършват изчисления за определянето на приложимата ставка;
- 15.4.3.** единна ставка, прилагана към допустимите преки разходи въз основа на съществуващите методи и съответстващите ставки, приложими в политиките на Европейския съюз за подобен тип операция и бенефициент.
- 15.5.** Разходи за екипи, отговорни за управление и/или изпълнение на проектите, са допустими, когато:
1. управлението и/или изпълнението се осъществява само от служители на бенефициента;
 2. в управлението и/или изпълнението на проекта са включени и външни за бенефициента лица - при необходимост от специфична експертиза и/или липса на достатъчен собствен административен капацитет;
 3. управлението и/или изпълнението се осъществява изцяло от външни за бенефициента лица, избрани в съответствие с националното законодателство.
- 15.6.** Когато безвъзмездна финансова помощ и възстановима помощ се предоставят под формата по чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕФСУ, дейностите по изпълнение и/или управление се възлагат, както следва:
1. с длъжностната характеристика на служителя, нает от бенефициента по трудово или служебно правоотношение;
 2. дейности, изпълнявани извън установеното работно време и длъжностна характеристика на служителя, се възлагат при следните условия:
 - а) със заповед на органа по назначаване, съответно на работодателя, на служителя по служебно правоотношение, съответно трудово правоотношение, в държавната администрация, с негово съгласие и срещу възнаграждение са възложени допълнителни задължения във връзка с управлението и/или изпълнението на проект, или
 - б) със служителя по трудово правоотношение е сключен трудов договор по реда на чл. 110 от Кодекса на труда във връзка с управлението и/или изпълнението на проект;
 3. извън случаите по т. 1 и 2 за дейности по проекта с лицето е сключен договор съгласно правилата по чл. 49, ал. 2 от ЗУСЕФСУ.
- 15.7.** Размерът на часовата ставка на възнаграждение на служителя за изпълнението на дейности по управление и изпълнение на операции следва да не превишава размера на възнаграждение на часова база, което лицето получава за изпълнение на дейности по основното си служебно или трудово правоотношение. Изчисляване на приложимата часова ставка при определяне на разходите за персонал, свързани с

изпълнението на даден проект, като годишните брутни разходи за трудови възнаграждения в счетоводните отчети за последната година се разделят на 1720 часа.

15.8. При предоставяне на безвъзмездна финансова помощ амортизационните разходи може да бъдат считани за допустими, при условие, че:

15.8.1. разходът се отнася за дейности и разходи, допустими за съответната операция;

15.8.2. разходите са изчислени в съответствие със Закона за корпоративното подоходно облагане;

15.8.3. размерът на разходите е надлежно удостоверен с придружаваща документация, имаща равностойна доказателствена стойност на фактури за допустими разходи;

15.8.4. разходите се отнасят изключително за периода на финансова подкрепа на операцията;

15.8.5. активите не са закупени дори частично с безвъзмездна финансова помощ.

15.9. Данък върху добавената стойност е допустим, когато ДДС не подлежи на възстановяване съгласно националното законодателство в областта на ДДС;

15.10. Допустими разходи, извършени във връзка с лизингови операции, са единствено лизинговите вноски при спазване на следните изисквания:

1. лизинговите вноски са дължими и платени до изтичане на срока за изпълнение на операцията, финансирана по оперативната програма;

2. разходът за лизинговите вноски, както и придобиването на актив посредством лизингов договор се доказва с фактура или със счетоводен документ с еквивалентна доказателствена стойност;

3. максималната допустима цена е по-ниска от пазарната цена за закупуване на актива.

15.11. Разходите за закупуване на земя и/или придобиване на ограничени вещни права са допустими при спазване на следните условия:

1. към датата на покупката земята няма вещни и облигационни тежести, които да ограничават свободното ѝ използване за целите на операцията, което се удостоверява с официални документи, издадени от компетентните държавни органи;

2. продавачът не е закупил земята с публична безвъзмездна помощ дори и частично в периода за последните 10 години преди подаване на проектното предложение;

3. да има пряка връзка между покупката на земята и/или придобиването на ограничени вещни права и целта на проекта, която трябва да е отразена в договора или в заповедта за предоставяне на финансова подкрепа;

4. да има издаден документ от сертифициран оценител или от съответно упълномощен служебен орган, удостоверяващ, че цената на придобиване не надвишава пазарната стойност.

15.12. Закупуването на незастроени и застроени земи е допустимо на стойност до 10 на сто от общите допустими разходи за съответната операция. За изоставени земи и за такива, използвани преди това за промишлени цели, които включват сгради, това ограничение се увеличава на 15 на сто. При изключителни и добре обосновани случаи може да се разреши по-висок процент от горепосочените проценти за операции, свързани с опазване на околната среда.

15.13. Допустими за финансиране са следните разходи, при условие че са пряко свързани с финансираните операции или дейности и са необходими за тяхната подготовка и осъществяване:

1. разходи за **застраховки** на придобитите в резултат на дейността дълготрайни материални активи, ако те са свързани с изискванията, наложени от съответния управляващ орган;
2. разходи за **юридически консултации и нотариални услуги**;
3. разходи за **технически и финансови експертизи**;
4. разходи за **счетоводство**.

15.14. Разходи за подготовката на инвестиционни проекти, включени в допустимите дейности по съответната приоритетна ос на ПТС;

15.15. Разходи, свързани с приложението на политиките по околна среда и изменението на климата (доклади за оценка на въздействието върху околната среда, оценка за съвместимост, DNSH, климатична устойчивост, НАТУРА 2000 и т.н.),

15.16. Разходи за подготовка на формуляр за кандидатстване за финансиране на проекти по ПТС, включително за изготвяне/актуализиране на анализ „Разходи – ползи“, предпроектни, геоложки, археологически, технически проучвания, геодезически заснемания, за проектиране (идейни, технически, работни и др. проекти), за оценка на съответствието на проектите съгласно действащото законодателство и за други необходими анализи и проучвания;

15.17. Разходи, свързани с набавянето на необходимите разрешителни документи, изискващи се от националното законодателство, технически планове и свързаните с тях такси, дължими на съответните компетентни органи;

15.18. Разходите за закупуване на земя и/или придобиване на ограничени вещни права и/или на застроени недвижими имоти са допустими, в случай че земята става собственост на държавата или на лице, на което са възложени публични/ публичноправни функции.

15.19. Разходи за закупуване на дълготрайни материални активи, в т.ч. транспортни средства, при следните условия:

- а) закупените активи са необходими за изпълнението и/или управлението на операцията и не са постоянно инсталирани на мястото на изпълнение;
- б) след приключването на операцията активите са без остатъчна стойност при прилагане на правилата за изчисляване на амортизации съгласно Закона за корпоративното подоходно облагане.

15.20. Непредвидени разходи за инвестиционните проекти, които не могат да надвишават 10 на сто от общата сума на разходите след приспадането на непредвидените разходи.

14.3. Недопустими разходи

Недопустимите разходи включват i) разходите извън периода на допустимост, ii) недопустимите разходи по силата на приложимите правила на ЕС и национални правила и iii) други непредставени за съфинансиране разходи.

Независимо от гореизброените условия за допустимост на разходите, за недопустими ще се считат всички разходи, които са в противоречие с правилата на Европейските фондове за споделено управление (Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда

за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика, Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд, Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012), Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление и съответната поднормативна уредба, уреждаща национални правила за допустимост на разходите за средствата от ЕФСУ.

Съгласно член 64 на Регламент 2021/1060 относно недопустимите разходи:

1. Следните разходи не са допустими за получаване на принос от фондовете:

а) лихви по дългове, освен във връзка с безвъзмездни средства, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

б) покупка на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция; за изоставени земи и за такива, използвани преди това за промишлени цели, които включват сгради, това ограничение се увеличава на 15 %. Буква б) по т.1 не се прилага за операции, свързани с опазването на околната среда.;

Съгласно националното законодателство в областта на ДДС - чл.8, на ПМС № 86/2023 г. данък върху добавената стойност (ДДС), когато ДДС подлежи на възстановяване не е допустим за финансиране от ЕФСУ.

Съгласно член 7 на Регламент 2021/1058 „Изключване от обхвата на Кохезионния фонд“, Кохезионният фонд не подкрепят:

а) извеждането от експлоатация или изграждането на атомни електроцентрали;

б) инвестиции за постигане на намаляване на емисиите на парникови газове от дейности, посочени в приложение I към Директива 2003/87/ЕО;

в) производството, преработката и продажбата на тютюн и тютюневи изделия;

г) предприятие в затруднено положение, както е определено в член 2, точка 18 от Регламент (ЕС) № 651/2014, освен ако предоставянето на подкрепа е разрешено по силата на правила за предоставяне на помощ *de minimis* или на правила за временна държавна помощ, предназначени за справяне с извънредни обстоятелства;

д) инвестиции в летищна инфраструктура, с изключение на най-отдалечените региони, или в съществуващи регионални летища, както е определено в член 2, точка 153 от Регламент (ЕС) № 651/2014, във всеки от следните случаи:

i) при мерките за смекчаване на въздействието върху околната среда; или

ii) при системи за сигурност, безопасност и управление на въздушното движение, произтичащи от системата за управление на въздушното движение;

е) инвестиции за обезвреждане на отпадъците в депа за отпадъци, с изключение на:

- i) най-отдалечените региони, само в надлежно обосновани случаи; или
- ii) инвестициите за извеждане от експлоатация, преобразуване или обезопасяване на съществуващи депа, при условие че тези инвестиции не увеличават капацитета им;

ж) инвестиции за увеличаване на капацитета на съоръжения за третиране на остатъчни отпадъци, с изключение на:

- i) най-отдалечените региони, само в надлежно обосновани случаи;
- ii) инвестициите в технологии за оползотворяване на материали остатъчни отпадъци за целите на кръговата икономика;

з) инвестиции, свързани с производството, преработката, транспорта, разпространението, съхранението или изгарянето на изкопаеми горива, с изключение на:

- i) замяната на отоплителни системи на твърди изкопаеми горива, а именно въглища, торф, лигнитни въглища, нефтени шисти, с газови отоплителни системи с цел:

—осъвременяване на районните отоплителни и охладителни системи до статуса на „ефективни районни отоплителни и охладителни системи“ съгласно определението в член 2, точка 41 от Директива 2012/27/ЕС;

—модернизиране на инсталациите за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия до статуса на „високоэффективно комбинирано производство на енергия“ съгласно определението в член 2, точка 34 от Директива 2012/27/ЕС;

—инвестиции в котли и отоплителни инсталации, работещи с природен газ, в жилища и сгради, заместващи инсталации, работещи на базата на въглища, торф, лигнитни въглища или нефтени шисти;

- ii) инвестиции в разширяването и промяната на предназначението, преобразуването или преоборудването на газопреносни и разпределителни мрежи, при условие че тези инвестиции подготвят мрежите за добавяне в системата на възобновяеми и нисковъглеродни газове, като водород, биометан и синтетичен газ, и позволяват заместването на инсталации за твърди изкопаеми горива;

iii) инвестиции в:

- чисти превозни средства, както е определено в Директива 2009/33/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (22) за обществени цели; и
- превозни средства, въздухоплавателни средства и плавателни съдове, проектирани и конструирани или приспособени за използване от службите за гражданска защита и противопожарните служби.
- разходи за наем на машини, съоръжения и оборудване за постоянно ползване след приключване на проекта;
- разходи за закупуване на дълготрайни материални активи, в т.ч. транспортни средства, които не отговарят на условията в предишната точка;
- разходи за последваща експлоатация и поддръжка (освен гаранционната поддръжка);
- разходи, надхвърлящи нормативно определени максимални размери, както и разходи, надхвърлящи процентните ограничения и/или максималната стойност за тях, включена в Условията за кандидатстване;
- глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;
- ДДС върху недопустими дейности;
- закупуване на дълготрайни материални активи – втора употреба;
- разходи за финансиране на операции, които към момента на избирането им за финансиране от ЕФСУ са били физически завършени или изцяло осъществени преди

- подаването на проектното предложение за финансиране по програмата от страна на бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са направени от бенефициента или не (съгласно чл. 63, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 2021/1060);
- разходи, които вече са финансирани със средства от ЕФСУ или чрез други инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента;
 - с цел гарантиране в максимална степен на спазването на принципа за „ненанасяне на значителни вреди“, по процедурата няма да се финансират разходи за:
 - i) дейности и активи, свързани с изкопаеми горива, включително използване надолу по веригата;
 - ii) дейности и активи по схемата на ЕС за търговия с емисии, при които прогнозните емисии на парникови газове не са по-ниски от съответните референтни стойности;
 - iii) дейности и активи, свързани със сметища, инсталации за изгаряне на отпадъци и заводи за механично-биологично третиране;
 - iv) дейности и активи, при които дългосрочното обезвреждане на отпадъци може да причини вреда на околната среда.

Управляващият орган може както да нанесе корекции в проектното предложение във връзка с установени в процеса на оценката недопустими разходи, така и на кандидата да се предоставят указания и срок за отстраняване на установените нередовности, непълноти и/или несъответствия.

15. Допустими целеви групи (ако е приложимо):

Неприложимо

16. Приложим режим на минимални/държавни помощи (ако е приложимо):

За установяване дали чрез БФП по допустимите дейности по процедурите по **Приоритет 1 - Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа**“ ще бъде предоставена държавна помощ по ПТС, УО е извършил предварителна проверка за наличие на държавни помощи (ДП).

По процедурите, посочени в настоящите насоки се предвижда финансиране на проекти с бенефициент **НКЖИ** за осъществяване единствено на дейности с нестопански характер – инвестиции за железопътна инфраструктура, които представляват публична държавна инфраструктура и в тази връзка представляват „законов монопол“, информационни системи в железопътния транспорт, мерки за безопасността в железопътния транспорт и други, свързани с публични функции на държавата и в тях не се извършва икономическа дейност.

По приоритет 1 с бенефициент НКЖИ с приложим режим „непомощ“ – помощ извън обхвата на чл. 107, пар. 1 от ДФЕС се предвижда да се финансират дейности за **изграждане, модернизация, рехабилитация, електрификация и внедряване на сигнализация и телекомуникации на железопътни участъци и мерки за техническа помощ за подготовката/завършване на подготовката на инвестиционни проекти за развитие на железопътната инфраструктура по ТЕН-Т** за проекти:

Модернизация на ж.п. линия София – Пловдив: жп участък Елин Пелин-Костенец, фаза 2; Модернизация на ж.п. линия София – Драгоман – Сръбска граница: жп участък Волюяк - Драгоман, фаза 2,

Модернизация на ж.п. линия София-Перник-Радомир, участък Перник-Радомир, Изграждане на жп връзка между България и Северна Македония,

Доизграждане на съоръженията по жп линия Карнобат-Синдел, Модернизация на ж.п. линия София-Перник-Радомир, участък София-Перник,

Внедряване на ERTMS (Системата има два основни компонента: Европейската система за управление на влакове (ETCS); както и радиосистема за гласова комуникация и обмен на данни между релсовия път и влака, използваща стандартна GSM технология, но с честоти, запазени специално за железопътния транспорт (GSM-R)), ниво 2 по линии, извън посочените. За да оперират нормално влаковете в железопътната мрежа, трябва да има системи за жп сигнализация, които да позволяват управлението на безопасно железопътно движение и предотвратяването на влакови катастрофи. Тези системи се състоят от оборудване, монтирано по железопътните линии и на борда на локомотиви или цели влакови композиции. Настоящите проекти с бенефициент НКЖИ са само за оборудване ERTMS, монтирано на железопътните линии няма да се финансира оборудване на борда на подвижен състав. Регламент (ЕС) 2016/919 изисква инсталирането на ERTMS за всички железопътни проекти, финансирани със средства на ЕС, независимо от тяхното местоположение. Новите или обновените линии трябва да бъдат оборудвани с ERTMS, дори в случаите, когато крайният срок за внедряването по тези линии е 2050 г. или по-късно, съгласно регламента за TEN-T.

Докато управлението на железопътна инфраструктура може да представлява стопанска дейност, **изграждането на железопътна инфраструктура**, която е достъпна за потенциални ползватели при равни и недискриминационни условия — за разлика от експлоатацията на инфраструктурата — обикновено отговаря на условията, посочени в точка 211 от Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз - 2016/C 262/01 (Известието), и неговото финансиране следователно обикновено не влияе на търговията между държавите членки или не нарушава конкуренцията. За да се гарантира, че цялото финансиране на даден проект не е предмет на правилата за държавна помощ, държавите членки трябва също да гарантират, че са изпълнени условията, определени в съображение 212 от Известие.

НКЖИ е националният управител на железопътната инфраструктура, който предлага напълно отворен и равен достъп до жп инфраструктурата (включително коловози, терминали и комуникация) на всички оператори на пътнически и товарни влакове. Що се отнася до изграждането и управлението на жп инфраструктура, се има предвид, че НКЖИ:

- е държавно предприятие, регистрирано по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон, създадено на основание чл. 9, ал. 1 от Закона за железопътния транспорт (ЗЖТ).

- е 100% собственост на Министерството на транспортна и съобщения, НКЖИ не може да извършва икономически дейности.

- по чл.10, т.2 от ЗЖТ предметът му на дейност включва изпълнение на дейности по развитие, ремонт, поддръжка и експлоатация на жп инфраструктура;

- съгласно чл.3 от ЗЖТ обектите на жп инфраструктура и земята, върху която са построени или която е предназначена да се използва за тяхното изграждане, са държавна собственост;

- всички изпълнители на дейностите в рамките на проектите ще бъдат избрани въз основа на открита, публична и недискриминационна процедура за възлагане на обществени поръчки по Закона за обществените поръчки.

- съгласно чл. 10., ал.1, т. 3 от ЗЖТ НКЖИ определя и събира инфраструктурните такси от лицензираните железопътни превозвачи в съответствие с методика, приета от Министерския съвет и съгласно чл. 35, ал. 5 от ЗЖТ приходите от инфраструктурни такси се разходват изцяло за поддържането на железопътната инфраструктура, като се покриват разходите на управителя на инфраструктурата, извършени за осъществяването на превозите от железопътните превозвачи.

- железопътните превозвачи имат право на достъп до железопътната инфраструктура и до обслужващите съоръжения за извършване на всички видове железопътни услуги за превоз на пътници и товари при справедливи, недискриминационни и прозрачни условия. Това право включва достъп до инфраструктурата, която свързва морските и речните пристанища с другите обслужващи съоръжения, и до инфраструктурата, която обслужва или би могла да обслужва повече от един краен потребител.

„Европейска система за управление на железопътното движение (ERTMS)“ означава системата, определена в точка 2.2 от приложението към Регламент (ЕС) 2016/919 на Комисията относно техническата спецификация за оперативна съвместимост на подсистемите „Контрол, управление и сигнализация“ на железопътната система в Европейския съюз.

ERTMS следва да се разгръща по непрекъснат начин не само в основната мрежа, разширената основна мрежа и широкообхватната мрежа, включително в градските възли, но и по маршрутите за достъп до мултимодални терминали.

Тъй като внедряването на основана на радиосистема ERTMS допълнително допринася за премахването на националните правила, засягащи експлоатацията, държавите членки следва да гарантират, че от 2025 г. ще бъде въведена единствено основана на радиосистема ERTMS, а до 2050 г. цялата трансевропейска транспортна мрежа ще бъде оборудвана с основана на радиосистема ERTMS.

Разгръщането на ERTMS следва да бъде съчетано с регулаторен срок за извеждане от експлоатация на системите от клас В по железопътната линия, което превръща ERTMS в единствената система за сигнализация, използвана в държавите членки. Извеждането от експлоатация на системите от клас В по железопътната линия ще доведе до значителни икономии за управителите на инфраструктура при поддръжката, тъй като внедряването на ERTMS и поддържането на допълнителни системи по железопътната линия за продължителен период е много скъпо и сложно. Системите от клас В следва да бъдат премахнати по координиран начин до 2040 г. с достатъчен преходен период, така че

железопътните предприятия да могат да предвидят промяната и да приемат най-подходящата стратегия за прехвърляне. Тъй като е система, ERTMS се нуждае от синхронизирано внедряване както по железопътната линия, така и на борда на влаковете, а пълните предимства на системата се проявяват след оборудването както на влаковете, така и на железопътната линия.

Предвид гореизложеното може да се приеме, че НКЖИ е единственият и изключителен управител на жп инфраструктура в България и дейността ѝ не може да се извършва на пазарен принцип. В това си качество компанията е включена като конкретен бенефициент по ПТС.

Средствата, които ще бъдат отпуснати по Кохезионния фонд и други източници на публично финансиране, ще предоставят на НКЖИ задачата да организира тържни процедури за строителство и доставка на необходимите машини и оборудване за изграждане на железопътната инфраструктура в рамките на проекта. В този контекст може да се приеме, че по отношение на изграждането на железопътната инфраструктура няма да получи икономически ползи от тази дейност.

На първо място, НКЖИ и държавата ще притежават новопостроената жп инфраструктура. На второ място, НКЖИ няма да получи плащане по проекта освен плащания на изпълнители, възложени да изградят инфраструктурата в рамките на проектите. По отношение на жп инфраструктурата, НКЖИ функционира като „законов“ монопол, което изключва всяка възможност за въздействие върху конкуренцията. При тези условия може да се приеме, че проектите изключват държавна помощ. Вземайки предвид разпоредбите на ЗЖТ по отношение на изпълнението на неговата основна дейност, включително изпълнението на проектите по ПТС, НКЖИ изпълнява кумулативно условията на т. 188 от Известието на комисията, а именно:

- НКЖИ е единственият и изключителен управител на железопътната инфраструктура в България, отговорен за нейното развитие, ремонт, поддръжка и експлоатация на национално ниво. Като такава, компанията е включена като конкретен бенефициент по ПТС;

- Що се отнася до изпълнението на проектите, правният законов монопол, упражняван от НКЖИ, изключва всяка възможност за конкуренция за изключителния мениджър;

- Дейността по подготовка на развитието на жп инфраструктурата в България, извършвана от НКЖИ, по смисъла на ЗЖТ, не се конкурира с други услуги, тъй като е възложена от закона;

- Железопътната инфраструктура е изградена върху земя, която е публична държавна собственост, съответно проектите за изграждане/ модернизация/ рехабилитация на жп инфраструктура се изпълняват върху земя, която е публична държавна собственост.

Ето защо може да се приеме, че НКЖИ не упражнява своите дейности, включително дейностите в рамките на настоящите проекти, извън територията на България.

Съгласно чл. 10 от ЗЖТ предметът на дейност на НКЖИ, включва извършване на дейности по развитието, ремонта, поддържането и експлоатацията на железопътната инфраструктура и управление на влаковата работа в железопътната инфраструктура при спазване на изискванията за безопасност, надеждност и сигурност, т.е. не съществуват

предпоставки за нарушаване конкуренцията и/или създаване на условия за пряко или непряко икономическо предимство.

В този контекст, по отношение на изграждането на железопътната инфраструктура, компанията няма да получи никакви икономически предимства от тази своя дейност, проектите не съдържат държавна помощ, която да е несъвместима с правилата на Съюза и в тази връзка финансирането на проектите е **непомощ**.

Съгласно чл. 38, ал. 1 от Закона за държавните помощи възстановяването на неправомерна и несъвместима държавна помощ или на неправилно използвана държавна помощ се извършва въз основа на решение на Европейската комисия с разпореждане за възстановяване и влязъл в сила акт за установяване на публично вземане, когато това е приложимо. Вземанията подлежат на събиране по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК) от органите на Националната агенция за приходите.

Възстановяването на недължимо платените и надплатените суми, както и на неправомерно получените или неправомерно усвоени средства, ще се извършва в съответствие с установения ред, съгласно приложимите разпоредби на европейското и националното законодателство.

Съгласно чл. 44 от Закона за държавните помощи администраторът на помощ е длъжен да не предоставя нова държавна помощ на предприятие, което не е изпълнило решение на Европейската комисия по чл. 38, ал. 1 и не е възстановило изцяло неправомерна и несъвместима държавна помощ или неправилно използвана държавна помощ.

В случай на влезли в сила изменения на Европейската или националната нормативна уредба или изменение в проектите ще бъде извършена допълнителна оценка на мерките за съответствие с правилата за държавните помощи, а при необходимост и изменение на настоящите Условия за кандидатстване.

17. Хоризонтални политики:

При изпълнение на проекта конкретният бенефициент се задължава да спазва чл. 9 от Регламент 2021/1060 относно следните хоризонтални принципи:

- устойчиво развитие, включително опазване на околната среда, на равенството между мъжете и жените, на равните възможности и недискриминация, включително достъпност за хора с увреждания;
- заложи в Хартата на основните права на Европейския съюз;
- заложи в Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания;
- за ненанасяне на значителни вреди по смисъла на Регламент (ЕС) 2020/852.

Кандидатът следва да аргументира (в секция 11 „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“, поле „Принос на проектното предложение за реализиране на хоризонталните принципи“ и поле „Механизъм за ефективно прилагане и изпълнение по проекта на принципите на Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания“, как предложените дейности съответстват и допринасят за реализиране на хоризонталните политики, както и прилагането на Хартата на основни права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.

За целта кандидатът следва Насоки за прилагане на Хартата на основните права на ЕС, <https://www.eufunds.bg/bg/node/8223>, конкретно Приложение 2 и Насоки за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания - <https://www.eufunds.bg/bg/node/8224>, конкретно Приложение 2, утвърдени със заповед №В-105 от 19.07.2022 г. на заместник министър – председателя по еврофондовете и министър на финансите.

Прилагането на заложените в проекта принципи ще се проследява на етап изпълнение на проектното предложение.

Процедурите се провеждат при спазване на принципите на чл. 2, ал. 1 и чл. 43, ал. 1 от ЗУСЕФСУ – свободна и лоялна конкуренция, равнопоставеност и недопускане на дискриминация, публичност и прозрачност, спазване на основните права, устойчиво развитие, опазване на околната среда, на заложените в ПТС 2021-2027 г. принципи за „ненанасяне на значителни вреди“.

Дейностите се изпълняват като се избягва всякаква дискриминация, основана на пол, раса, цвят на кожата, етническа принадлежност или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, имотно състояние, произход, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Няма да се допуска дейностите по проектите, финансирани по ПТС да включват такива, свързани с дискриминация, расови предразсъдъци, пристрастия и реч на омразата.

С подписването на формуляра за кандидатстване, кандидатът се задължава да спазва посочените по-горе принципи в хода на изпълнение на дейностите по проекта.

18. Продължителност на процедурите:

Дейностите и разходите по процедурите са допустими от 01.01.2021 г. до 31.12.2029 година.

19. Начин на подаване на проектните предложения

В процеса на комуникация между УО на ПТС и конкретните бенефициенти за получаване на безвъзмездна финансова помощ по ПТС се използва Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020 „ИСУН 2020“.

Важно: Интернет-адресът на модула за електронно кандидатстване на ИСУН 2020 е: <https://eumis2020.government.bg/>.

19.1. Подготовка на формуляр за кандидатстване

Подготовката и подаването на проектно предложение се извършва електронно, чрез попълване на уеб базиран формуляр за кандидатстване и подаването му от конкретни бенефициенти по ПТС, за което е необходим квалифициран електронен подпис (КЕП). За повече подробности виж указанията публикувани в ИСУН 2020 на следния интернет адрес: <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Default/Manual> в раздел „Ръководство за работа със системата“.

След обявяването на процедурите, Управляващият орган изпраща покана до конкретните бенефициенти, посочени в т. 11 от настоящите Условия за кандидатстване, с което ги информира за възможностите за кандидатстване по процедурите.

Системата не извършва автоматично записване на формуляра в профила Ви, необходимо е периодично да избирате командата „Запис на формуляра в системата“ в долната лява част на екрана.

Важно: Комуникацията с конкретния бенефициент по оценката на формуляра за кандидатстване се извършва чрез системата ИСУН 2020, като уведомление за изпратени коментари/ бележки в ИСУН 2020 се получават на електронната поща на регистрирания потребител, подал проектното предложение.

19.2. Изисквания за попълване на ФК на проектните предложения:

Критериите за осигуряване на информация за инвестиционни проекти са дадени в Приложение към настоящите Условия за кандидатстване.

При попълване на информацията в уеб базирания ФК в ИСУН 2020:

1. В раздел „Основни данни“

- В поле „**Наименование на проектно предложение**“:

УО на ПТС препоръчва наименованието на проекта да бъде с дължина до 60 символа. Твърде дългите и описателни наименования с обем над 60 знака не се побират във формата, създадена от Европейската комисия, която трябва да бъде използвана задължително при изготвянето на билбордове, табели и рекламни материали и за проекти: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communication/online-generator_en.

В етапа на оценка – оценителната комисия може да предложи промяна на предложеното от конкретните бенефициенти наименование на проекта с цел спазване на изискването за 60 символа. В случай, че бенефициентът желае да предложи наименование на проекта с дължина над 60 символа, той има възможност да го впише в полето „Кратко описание“.

- В поле „**Кратко описание**“:

Моля, представете кратко описание на проекта относно: проектът част ли е от Трансевропейската мрежа, неговата цел, съществуващото положение, проблемите, които ще се опита да разреши, съоръженията, които ще бъдат построени и др. и основните компоненти на проекта.

Следва да бъдат ясно посочени: дата на стартиране на проекта, която може да е дата преди подаване на ФК, когато изпълнението е вече започнало или бъдеща прогнозна, в случай че дейностите не са стартирали все още;

- В поле „**Цел/и на проектното предложение**“:

Цели на проекта и неговата съгласуваност със съответните приоритетни оси на въпросната оперативна програма или оперативни програми и това по какъв начин се очаква той да допринесе за постигането на специфичните цели и резултати на тези приоритетни оси и за социално-икономическото развитие на района, обхванат от оперативната програма.

Кои са основните цели на проекта? Моля, избройте ги тук и дайте кратко описание

Моля, дайте по-подробни разяснения относно съгласуваността на проекта със съответните приоритетни оси на програмата и неговия очакван принос за постигане на показателите за резултатите по специфичните цели на тези приоритетни оси

Моля, обяснете как проектът ще допринесе за социално-икономическото развитие на района, обхванат от програма

2. В раздел „Бюджет“ :

Следва да се има предвид, че той ще бъде разходван като се спазват правилата на Закона за обществените поръчки и актовете по неговото прилагане.

Бюджетът се представя в лева. Стойностите се закръгляват до втория знак след десетичната запетая.

В Бюджета не се допуска наличието на разходи, които не са обосновани и обвързани с конкретна дейност от проектното предложение. Всички разходи обхванати в бюджета на проекта, следва да кореспондират с описанието на дейностите във формуляра за кандидатстване.

Планираните в бюджета стойности следва да кореспондират с описанието на дейностите по проекта и етапите за тяхното изпълнение, като ресурсите за осъществяване на дейностите, следва да бъдат планирани в подходящо количество и качество и описани подробно в описанието на съответната дейност.

При планирането на разходите в бюджета следва да се спазва оптималното съотношение между използваните ресурси за осъществяването на набелязаните конкретни цели и постигането на планираните резултати.

Кандидатите следва да съобразят, че съгласно посоченото национално законодателство, редът за провеждане на процедурите за определяне на изпълнител/и се определя въз основа на стойността и предмета на СМР, услугата или доставката, независимо в кой раздел или перо на бюджета са предвидени съответните разходи. Не се допуска разделяне на предмета на СМР, услугата или доставката с цел заобикаляне прилагането на посочените нормативни актове.

Кандидатът носи цялата отговорност за верността на финансовата информация, представена в „Бюджет“ от Формуляра за кандидатстване.

3. В раздел „Дейности“ от Формуляра за кандидатстване

Дейностите следва да набелязват цели, които са конкретни, измерими, постижими, актуални и планирани със срокове. Осъществяването на тези цели се проследява чрез посочените целеви стойности на индикаторите.

Всяка от дейностите от секция „План за изпълнение / Дейности по проекта“ следва да е обвързана с бюджетен ред от секция „Бюджет“.

Съгласно разпоредбата на чл. 56, ал. 2 от Закона за електронното управление (ЗЕУ), при провеждане на обществени поръчки за разработване, надграждане или внедряване на информационни системи административните органи задължително включват като изискване тези системи да съответстват на изискванията за оперативна съвместимост и мрежова и информационна сигурност.

При изготвяне на технически спецификации за провеждане на обществени поръчки за разработка, надграждане или внедряване на информационни системи или електронни услуги административните органи задължително включват в спецификациите изисквания по Чл. 58а. от Закон за електронното управление.

В случаите, когато прогнозната стойност на обществената поръчка е по-голяма или равна на стойността по прага по чл. 20, ал. 4, т. 2 от Закона за обществените поръчки, техническата спецификация е обект на контрол за съответствие по реда на чл. 58б от ЗЕУ. Разписаните правила в тази връзка са налични на следния електронен адрес: <https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/home/budget-project-control/verification-compliance-technical-specifications>

Планираните дейности по видимост, прозрачност и комуникация по проекта се изработват по образец и се изготвят и/или се съгласуват от комуникационен експерт (титуляр или заместник) на бенефициента, назначен със заповед преди подаването на Формуляра за кандидатстване. Планът за комуникационните дейности по проекта се съгласува по електронен път с отдел „Информация, публичност и техническа помощ“ и след получаване на одобрение, същият се прилага към Формуляра за кандидатстване по проекта.

4. В раздел „Екип“ от Формуляра за кандидатстване

Задълженията на лицата, пряко ангажирани с дейности по изпълнението и/или управлението на проекта трябва недвусмислено да произтичат от дейностите, съответно относимите към тях разходи, които са посочени във формуляра за кандидатстване. Не е допустимо да се дублират едни и същи преки задължения на членове от екипа.

Следва да се попълни информацията относно членовете на екипа за организация, управление и/или изпълнение на проекта при съобразяване с квалификацията, функциите и задълженията, определени за съответната позиция в екипа.

5. В раздел „Индикатори“

Индикаторите по настоящата процедура се избират от падащо меню в ИСУН 2020.

Добавянето на индикатори към предложението за изпълнение на инвестиция се извършва от бутона „Добави“. От падащото меню „Наименование“ се избира индикатор, който е съотносим към дейностите по проекта, като задължителна за всяка дейност е заложен поне един индикатор. В случай, че изпълнението на проекта има принос към програмен индикатор, той следва да бъде задължително попълнен от кандидата. Кандидатът следва да попълни задължително секциите: „Целева стойност общо“ и „Източник на информация“. В полето Целева стойност следва да заложите стойността, която се планира да бъде достигната с изпълнението на инвестицията. В полето „Източник на информация“ се дават подробности относно формиране на базовата/ целевата стойност, съответствие към дейност от проекта и друга значима информация.

Полетата за „Целева стойност общо“ и „Източник на информация“ за индикаторите, които имат принос към програмен индикатор, следва да са попълнени в съответствие с приложената към програмата Методология за индикаторите по ПТС 2021-2027 г. В случай, че има промяна в обхвата на проекта спрямо предварително планираните дейности по ПТС,

същата следва да бъде упомената с цел предприемане на последващи действия на ниво програма.

6. В Раздел „План за външно възлагане“

За обществени поръчки, които са обявени преди датата на кандидатстване се посочват данните от обявата, като се посочва уникалният номер на поръчката в ЦАИС ЕОП, включително електронен адрес при пазарни консултации. Когато е приложимо се представя информация за публикуване на обявления в „[Официален вестник](#)“ на Европейския съюз.

За обществени поръчки, които са планирани и ще бъдат обявени след датата на кандидатстване се посочват прогнозни данни.

7. В раздел „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“

Кандидатът следва да аргументира в:

- поле „**Принос на проектното предложение за реализиране на хоризонталните принципи**” и поле „**Механизъм за ефективно прилагане и изпълнение по проекта на принципите на Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания**“, *как предложените дейности съответстват и допринасят за реализиране на хоризонталните политики, както и прилагането на Хартата на основни права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.*
- в поле „**Капацитет на структурата, отговаряща за изпълнението на проекта, като се посочват нейният технически, юридически, финансов и административен капацитет**“:

Технически капацитет (като минимум, моля, опишете накратко експертния опит, който се изисква за изпълнението на проекта, и посочете броя на служителите с такива експертни познания, налични в организацията и разпределени за работа по проекта)

Юридически капацитет (като минимална информация, посочете правния статут на бенефициера, който позволява да се изпълни проектът, както и способността му да предприеме правни действия, ако е необходимо).

Финансов капацитет (като минимум, моля потвърдете финансовото състояние на структурата, отговаряща за изпълнението на проекта, за да се докаже, че тя е в състояние да гарантира необходимата ликвидност за подходящо финансиране на проекта с оглед осигуряване на успешното му изпълнение и бъдещата дейност по него в допълнение към другите дейности на структурата)

Административен капацитет (като минимална информация, моля, посочете финансираните от ЕС и/или съпоставими проекти, осъществени през последните десет

години, а в отсъствието на такива примери посочете дали нуждите от техническа помощ са били взети под внимание; моля, посочете съответните институционални разпоредби, като например съществуването на звено за изпълнение на проекта, което е в състояние да изпълни и управлява проекта и, ако е възможно, включете предложената организационна структура за изпълнението на проекта и дейността по него).

- поле **„Принос на проектното предложение за целите и приоритетите на националната и общоевропейска политика”**

Описанието на проекта трябва да показва свързаност и съгласуваност на проекта с целите и приоритетите на националната и общоевропейска политика за програмния период 2021-2027 г.: Споразумение за партньорство на Република България, очертаващо помощта на Европейските фондове при споделено управление, (ЕФСУ) за периода 2021-2027 г.; Регламент (ЕС) № 1315/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 година относно насоките на Съюза за развитието на трансевропейската транспортна мрежа; Дунавска стратегия; Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г., Актуализиран мултимодален национален транспортен модел, Инвестиционна програма за изпълнение на условията за усвояване на средствата от европейските фондове за периода 2021 – 2027 г.; Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г. Национален план за внедряване на техническата спецификация за оперативна съвместимост относно подсистема „Контрол, управление и сигнализация“ на железопътната система в Европейския съюз; Национален план за развитие на комбинирания транспорт в РБ, Национална рамка за политика за развитието на пазара на алтернативни горива в транспортния сектор и за разгръщането на съответната инфраструктура, Национална стратегия за безопасност на движението по пътищата в Република България за периода 2021-2030 г.; допълняемост на инвестициите по ОПТТИ 2014-2020 (включително фазиран проект), МСЕ, НПВУ и други програми и/или проекти/инициативи в ход и финансирани от други източници. За проекти, за които е приложимо отключващо условие, то те са съгласувани със съответните стратегии и документи за планиране, приети за спазването на това отключващо условие.

- в поле **Информация за всички съответни институционални договорености с трети страни във връзка с изпълнението на проекта и успешното функциониране на създадените по него съоръжения, които са били планирани и евентуално сключени**

Опишете подробно как ще се управлява инфраструктурата след приключването на проекта (т.е. наименование на стопанския субект; методи за подбор — публично управление или концесия; вид на договора и т.н.).

- в поле **Етап на експлоатация**

Моля, обяснете какви мерки са планирани/предприети от бенефициента, за да се гарантира оптимално използване на инфраструктурата в етапа на експлоатация

- в поле **Проверка на спазването на правилата за държавната помощ**

Считате ли, че този проект включва предоставянето на държавна помощ?

Ако отговорът е утвърдителен, то този проект не е допустим за финансиране по настоящата процедура.

Ако отговорът е отрицателен, моля, подробно обяснете основанията за заключението, че проектът не включва държавна помощ. Моля, предоставете оценка на липсата на държавната помощ на отделни нива: собственик/предприемач, оператор, крайни получатели (например в случай на инфраструктури — за собственика, строителната организация, стопанисващия и за ползвателите на дадена инфраструктура). Ако е приложимо, моля, посочете дали причината, поради която смятате, че проектът не включва държавна помощ, е, че i) проектът не касае икономическа дейност (включително дейности от обществен интерес) или че ii) получателя(ите) на подкрепата се ползва(т) със законен монопол по отношение на съответните дейности и не упражнява(т) дейност в друг либерализиран сектор (или ще води(ят) отделна счетоводна отчетност, в случай че получателя(ите) упражнява(т) дейност в други сектори).

- в поле **Извършени предпроектни проучвания, включително анализ на вариантите на действие, и съответните резултати**

Моля, представете резюме на анализа на търсенето, включително предвидения ръст на търсенето. В него трябва да се съдържа поне следната информация:

- методология за изготвянето на прогнози;*
- предположения и базов сценарий (напр. трафик в миналото, очакван бъдещ трафик без проекта);*
- прогнози за избраните варианти, ако е приложимо;*
- аспекти на предлагането, включително анализ на съществуващото предлагане и очакваното бъдещо развитие (на инфраструктурата);*

Анализ на вариантите

*Моля, опишете накратко разгледаните варианти в предпроектните проучвания в съответствие с подхода, изложен в приложение *Методология за извършване на анализ на разходите и ползите*. Това кратко описание трябва да съдържа поне следната информация:*

- общия размер на инвестиционните разходи и оперативните разходи по отношение на разгледаните варианти;*
- варианти за мащаб (на базата на технически, оперативни, икономически, екологични и социални критерии), както и варианти за местоположението на предложената инфраструктура;*
- технологични варианти по компоненти и по системи;*
- рискове, свързани с всеки вариант, включително рисковете, свързани с въздействието на изменението на климата и екстремните метеорологични явления;*
- икономически показатели за разгледаните варианти, ако е приложимо;*
- обобщена таблица, която съдържа всички предимства и недостатъци за всички разгледани варианти.*

Моля, посочете критериите, използвани при подбора на най-доброто решение (с подредбата им по значимост и метода на оценяване, които трябва да отразяват резултатите от оценката на уязвимостта към изменението на климата и оценката на риска, и от процедурите, свързани с ОВОС/СООС, ако е целесъобразно, и изложете накратко основанията за избрания вариант.

Осъществимост на избрания вариант

Представете кратко резюме на осъществимостта на избрания вариант, обхващащо следните ключови измерения: институционално, техническо, екологично, както и емисиите на парникови газове, въздействието на изменението на климата и рисковете, свързани с проекта (ако е приложимо), и други аспекти, като се вземат предвид идентифицираните рискове, за да се докаже осъществимостта на проекта. Моля, попълнете таблицата, като се позовете на съответните документи.

Институционален аспект

Технически аспекти, включително местоположение, предвидения капацитет на основната инфраструктура, обосновка на обхвата и размера на проекта в контекста на прогнозираното търсене, обосновка на направения избор по отношение на оценката на рисковете, свързани с климата и природните бедствия (когато е уместно), както и прогнозните инвестиционни и оперативни разходи

Екологични аспекти и такива, свързани със смекчаването на последиците от изменението на климата (емисиите на парникови газове) и приспособяването към него (когато е приложимо)

Други аспекти

- в поле **Анализ на разходите и ползите**

Освен обобщените елементи, които трябва да се представят, като допълнение към настоящото проектно предложение се предоставя и изчислителните данни и резултати от Анализ на разходите и ползите.

Финансов анализ

Основни показатели за финансов анализ на разходите и ползите в съответствие с документа с анализа на разходите и ползите

	Без подкрепа от Съюза А		С помощ от Съюза Б		Позоваване на документа с анализа на разходите и ползите (глава/раздел/страница)
1. Финансова норма на възвръщаемост (%)		ФНВ(С)		ФНВ(К)	

2. Нетна настояща стойност	ФННС(С)	ФННС(К)	
----------------------------------	-------	---------	-------	---------	--

Ако даден инвестиционен проект показва **висока финансова рентабилност**, т.е. ФНВ(С) е значително по-висока от дисконтовата норма, моля, обосновайте приноса на Съюза.

Ако се очаква проектът да генерира финансови приходи чрез събиране на такси от ползвателите, посочете подробности за системата за събиране на такси (вид и размер на таксите, принцип или законодателен акт на ЕС, въз основа на които са определени таксите).

Таксите покриват ли оперативните разходи, включително разходите за поддръжката и за подмяна по проекта?

Да	☐	Не	☐
----	--------------------------	----	--------------------------

Моля, представете подробности във връзка с тарифната стратегия. Ако отговорът е отрицателен, посочете дела, в които оперативните разходи ще бъдат покрити, както и източниците на финансиране на необхванатите разходи. Ако се предоставя оперативна помощ, моля, посочете подробности. Ако не се предвиждат такси, обяснете как ще бъдат покрити оперативните разходи.

Ако таксите се различават между различните ползватели, те пропорционални ли са на различния начин на използване на проекта/реалното потребление? (Моля, посочете подробности в полето)

Да	☐	Не	☐
----	--------------------------	----	--------------------------

Таксите пропорционални ли са на замърсяването, причинено от ползвателите? (Моля, посочете подробности в полето)

Да	☐	Не	☐
----	--------------------------	----	--------------------------

Предвидена ли е достъпността на таксите за ползвателите? (Моля, посочете подробности в полето)

Да	☐	Не	☐
----	--------------------------	----	--------------------------

Икономически анализ

Моля, ако е целесъобразно, представете кратко описание на методологията, ключови предположения, формулирани при оценката на разходите (включително съответните разгледани компоненти на разходите — инвестиционните разходи, разходите за подмяна, оперативните разходи), икономическите ползи и външните фактори, включително тези, свързани с околната среда, смекчаването на последиците от изменението на климата (включително, когато е уместно, емисиите на парникови газове в еквивалент на въглеродния диоксид с натрупване) и устойчивостта на изменението на климата и на природни бедствия, както и основните констатации от социално-икономическия анализ, като включите обяснение на връзката с анализа на въздействието върху околната среда, ако е целесъобразно:

Да се предоставят подробности относно констатираните при анализа икономически ползи и разходи, както и стойностите, които са им присвоени:

Полза	Единична стойност (когато е приложимо)	Обща стойност (дисконтирана)	% от сумарните ползи
.....
...
Общо		<i>ИЗЧИСЛЕНИ</i>	100 %
Разходи	Единична стойност (когато е приложимо)	Обща стойност (дисконтирана)	% от сумарните разходи
.....
...
Общо		<i>ИЗЧИСЛЕНИ</i>	100 %

Основни показатели за икономически анализ в съответствие с документа с анализа на разходите и ползите

Основни параметри и показатели	Стойности	Позоваване на документа с анализа на разходите и ползите (глава/раздел/страница)
1. Социална дисконтова норма (в процентно изражение)
2. Икономическа норма на възвращаемост (ИНВ) (в процентно изражение)
3. Нетна настояща икономическа стойност
4. Съотношение ползи/разходи

Оценка на риска и анализ на чувствителността

Моля, представете кратко описание на използваната методология и обобщение на резултатите, включително основните идентифицирани рискове

Анализ на чувствителността

Посочете приложената променливост за изпитаните параметри (в процентно изражение):

Представете очакваното въздействие (като процентна промяна) върху резултатите, свързани с финансовите и икономическите показатели за изпълнение.

Изследвана променлива	Променливост на нетната настояща финансова стойност (ННФС(К)) (%)	Променливост на нетната настояща финансова стойност (ННФС(С)) (%)	Променливост на нетната настояща икономическа стойност (ННИС) (%)

.....

Кои променливи са определени като критични? Посочете кой критерий е приложен и споменете въздействието на ключовите променливи върху основните показатели — ННФС, ННИС.

Какви са праговете стойности на критичните променливи? Моля, дайте очакваната процентна промяна за ННФС или ННИС, необходима, за да бъде стойността на всяка от идентифицираните критични променливи нула.

Оценка на риска

Моля, представете кратко обобщение на оценката на риска, включително списък на рисковете, на които е изложен проектът, матрица и тълкуване на риска, и предложената стратегия за намаляване на риска, както и структурата, отговаряща за намаляването на основните рискове, като например надхвърляне на разходите, забавяния, спад на търсенето; следва да се обърне специално внимание на рисковете за околната среда, рисковете, свързани с изменението на климата, както и на свързаните с други природни бедствия рискове.

Извършени допълнителни оценки, ако е приложимо

Ако са осъществени вероятностно разпределение на критичните променливи, количествен анализ на риска или варианти за оценка на климатичния риск и съответните мерки, моля, посочете подробностите по-долу.

- в поле **Анализ на въздействието върху околната среда, при отчитане на нуждата от приспособяване към изменението на климата и смекчаване на последиците от него, и устойчивостта на бедствия**

Е.1. Съгласуваност на проекта с политиката в областта на околната среда

Е.1.1 *Опишете как проектът допринася за и е съобразен с целите на политиката в областта на околната среда, включително тези, свързани с изменението на климата (обърнете примерно внимание на следните въпроси: ефективно използване на ресурсите, опазване на биологичното разнообразие и екосистемните услуги, намаляване на емисиите на парникови газове, както и устойчивост по отношение на въздействията на изменението на климата и др.).*

Е.1.2 *Опишете как проектът е съобразен с принципа на предпазливост, принципа на превантивните действия, както и с принципа на приоритетното отстраняване още при източника на замърсяване на околната среда и с принципа „замърсителят плаща“.*

Е.2. Прилагане на Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета („Директива за СЕО“)

Е.2.1 *Проектът изпълнен ли е в резултат на план или програма, различни от оперативна програма?*

Да	☐	Не	☐
----	--------------------------	----	--------------------------

Е.2.2. Ако отговорът на въпрос Е.2.1 е утвърдителен, моля, посочете дали планът или програмата са били подложени на стратегическа екологична оценка в съответствие с Директивата за СЕО

Да	☐	Не	☐
----	--------------------------	----	--------------------------

—Ако отговорът е отрицателен, моля, представете кратко обяснение:

—Ако отговорът е утвърдителен, моля представете нетехническото резюме на доклада относно околната среда, както и информацията, изисквана по член 9, параграф 1, буква б) от посочената директива (или връзка към уебсайт, или електронно копие).

Е.3. Прилагане на Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета („Директива за ОВОС“)

Е.3.2 Проектът включен ли е в приложенията към Директивата за ОВОС ?

— приложение I към Директивата за ОВОС (преминете към въпрос Е.3.3)

— приложение II към Директивата за ОВОС (преминете към въпрос Е.3.4)

— нито едно от двете приложения (преминете към въпрос Е.4) — моля, пояснете по-долу:

Е.3.3 Ако проектът е в обхвата на приложение I към Директивата за ОВОС, приложете следните документи (като допълнение б) и използвайте полето по-долу за допълнителна информация и обяснения:

а) Нетехническо резюме на доклада за ОВОС.

б) Информация относно консултации с органите по опазването на околната среда, обществеността и, ако е приложимо, консултации с други държави членки, проведени в съответствие с членове 6 и 7 от Директивата за ОВОС.

в) Решението на компетентния орган, издадено в съответствие с членове 8 и 9 от Директивата за ОВОС, включително информация за това как е било предоставено на разположение на обществеността.

Е.3.4 Ако проектът е в обхвата на приложение II към Директивата за ОВОС, извършена ли е ОВОС?

Да	☐	Не	☐
----	--------------------------	----	--------------------------

—Ако отговорът е утвърдителен, моля, приложете необходимите документи, изброени в точка Е.3.3.

—Ако отговорът е отрицателен, моля, посочете следната информация:

а) определянето, което се изисква в член 4, параграф 4 от Директивата за ОВОС (т.нар. „решение за скрининг“).

б) допустимите стойности, критериите или разглежданията за всеки конкретен случай, позволили да се стигне до заключението, че ОВОС не е била необходима (тази информация не е необходима, ако тя вече е включена в решението, посочено в буква а) по-горе).

в) обяснение на причините, поради които проектът няма значително въздействие върху околната среда, като се вземат предвид съответните критерии за подбор, изброени в

приложение III към Директивата за ОВОС (тази информация не е необходима, ако тя вече е включена в решението, посочено в буква а) по-горе).

Е.3.5 Разрешение за осъществяване/разрешение за строителство (ако е приложимо)

Е.3.5.1. Проектът намира ли се вече на етап строителство (поне един договор за строителство)?

Да*	☐	Не	☐
-----	--------------------------	----	--------------------------

Е.3.5.2. Има вече издадено разрешение за осъществяване/разрешение за строителство за този проект (за поне един договор за строителство)?

Да	☐	Не	☐
----	--------------------------	----	--------------------------

Е.3.5.3. Ако отговорът (на въпрос Е.3.5.2) е утвърдителен, посочете дата

Е.3.5.4. Ако отговорът (на въпрос Е.3.5.2) е отрицателен, кога е подадено официалното заявление за разрешение за осъществяване?

Е.3.5.5. Ако отговорът (на въпрос Е.3.5.2) е отрицателен, посочете административните стъпки до момента и опишете оставащите:

Е.3.5.6. До коя дата се очаква окончателното решение (или решения)?

Е.3.5.7. Посочете компетентния орган (или органи), които са издали или ще издадат разрешението за осъществяване:

Е.4. Прилагане на Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (Директива за местообитанията); оценка на въздействието върху обектите по „Натура 2000“

Е.4.1. Съществува ли вероятност проектът да има значителни отрицателни въздействия, индивидуално или в комбинация с други проекти, върху обектите, включени или предвидени за включване в мрежата „Натура 2000“?

Да	☐	Не	☐
----	--------------------------	----	--------------------------

Е.4.2 Ако отговорът на въпрос Е.4.1 е утвърдителен, моля, представете следното:

(1) Решението на компетентния орган и съответната оценка, извършена в съответствие с член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията;

(2) Ако компетентният орган установи, че даден проект има значителни отрицателни въздействия върху един или повече обекти, включени или предвидени за включване в мрежата „Натура 2000“, моля, представете:

а) Копие от стандартния формуляр за нотификация „Информация до Европейската комисия съгласно член 6, параграф 4 от Директивата за местообитанията, изпратен до Комисията (ГД „Околна среда“) и/или;

б) Становище на Комисията в съответствие с член 6, параграф 4 от Директивата за местообитанията в случай на проекти със значително въздействие върху приоритетните местообитания и/или видове, обосновани от наложителни причини, свързани с приоритетен обществен интерес, различни от здравето на човека и обществената безопасност, или от благоприятни въздействия от първостепенно значение за околната среда.

Е.4.3 Ако отговорът на въпрос Е.4.1 е отрицателен, моля, приложете декларацията от допълнение 1, попълнена от компетентния орган, и картата, показваща местоположението на проекта и на обектите по „Натура 2000“. По отношение на голям проект, който не е свързан с инфраструктурата (например за закупуване на оборудване), това следва да бъде надлежно обяснено по-долу и в този случай не е задължително да се прилага такава декларация.

Е.5. Прилагане на Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета („Рамковата директива за водите“); оценка на въздействието върху водните обекти

Е.5.2 Включва ли проектът нова модификация на физическите характеристики на повърхностен воден обект или промени в нивото на подземни водни обекти, които влошават състоянието на воден обект или предизвикват невъзможност за постигане на добро състояние/потенциал на водите?

Да	☐	Не	☐
----	--------------------------	----	--------------------------

Е.5.2.1. Ако отговорът е утвърдителен, моля, представете оценка на въздействията върху водния обект и подробно обяснение за това как всички условия съгласно член 4, параграф 7 от Рамковата директива за водите вече са били/ще бъдат изпълнени.

Посочете също така дали проектът е резултат от национална/регионална стратегия във връзка със съответния сектор и/или от план за управление на речен басейн, който взема предвид всички свързани фактори (напр. по-добър екологичен вариант, кумулативни ефекти и др.)? Ако отговорът е утвърдителен, моля, представете всички подробности.

Е.5.2.2. Ако отговорът е отрицателен, моля, приложете декларацията от допълнение 2, попълнена от компетентния орган. По отношение на голям проект, който не е свързан с инфраструктурата (например за закупуване на оборудване), това следва да бъде надлежно обяснено по-долу и в този случай не е задължително да се прилага такава декларация.

Е.5.3 Моля, обяснете по какъв начин проектът съответства на целите на плана за управление на речния басейн, които са били изготвени за съответните водни обекти.

Е.7. Разходи за мерки, предприети с цел смекчаване и/или компенсиране на отрицателните въздействия върху околната среда, по-специално в резултат от процедурата за ОВОС или други процедури за оценка (като Директивата за местообитанията, Рамковата директива за водите, Директивата за емисиите от промишлеността), или във връзка с националните/регионалните изисквания

Е.7.1. Ако има такива разходи, те включени ли са в анализа на разходите и ползите?

Да	☐	Не	☐
----	--------------------------	----	--------------------------

Е.7.2. Ако тези разходи са включени в общите разходи, моля, дайте оценка за дела на разходите по мерките, предприети за намаляване и/или компенсиране на отрицателните въздействия върху околната среда.

%
---	-------

Моля, обяснете накратко мерките

Е.8. Приспособяване към изменението на климата и смекчаване на последиците от него, както и устойчивост на бедствия

Е.8.1. *Обяснете по какъв начин проектът допринася във връзка с борбата с изменението на климата, като включите информация за разходите, свързани с изменението на климата*

Е.8.2. *Обяснете по какъв начин рисковете, свързани с изменението на климата, съображенията във връзка с приспособяването към него и смекчаването на последиците, както и устойчивостта на бедствия, са били взети под внимание.*

(Обърнете примерно внимание на следните въпроси: По какъв начин е извършена оценката на обема на емисиите на парникови газове като външен фактор и на външната цена на въглеродните емисии? Каква е скритата цена на емисиите на парникови газове и как е интегрирана в икономическия анализ? Разгледаната алтернатива с по-ниски въглеродни емисии ли е или се основава на възобновяеми източници? Извършена ли е оценка на климатичните рискове или проверка на уязвимостта по време на изготвянето на проекта? Взети ли са предвид въпроси, свързани с изменението на климата, като част от процедурите за СЕО и ОВОС, и проверени ли са от съответните национални органи? По какъв начин при анализа и класирането на съответните варианти се вземат под внимание въпросите на климата? По какъв начин проектът е свързан с националната и/или регионална стратегия за приспособяване към изменението на климата? Ще окаже ли проектът в комбинация с изменението на климата положителни и/или отрицателни въздействия върху околните райони? Изменението на климата оказало ли е влияние върху местоположението на проекта?)

Е.8.3. *Обяснете какви мерки са били приети, за да се гарантира устойчивост към настоящата променливост на климата и бъдещото изменение на климата в рамките на проекта*

(Например обърнете внимание на следните въпроси: по какъв начин е взето предвид изменението на климата при съставянето на проекта и неговите компоненти, например по отношение на външните фактори (например натоварване от вятъра, снега, температурните разлики) и въздействията (например горещо време, отводнителна система, риск от наводнения, както и продължителни периоди на засушаване, засягащи например почвените характеристики)

- в поле **Годишен план на общите допустими разходи за деклариране пред Комисията (финансов показател за мониторинг на напредъка):**

Общият размер на допустимите разходи, които следва да бъдат декларирани пред Комисията се представя по отношение на годишния дял (ориентируващ).

- в поле **Участие на JASPERS в подготовката на проекта**

Да се опишат елементите на проекта, за които Jaspers е допринесъл (например съответствие с изискванията в областта на околната среда, обществени поръчки, преглед на техническото описание, анализ на разходите и ползите) – когато е приложимо.

19.3. Изисквания за фазирани проекти

Когато проектът представлява етап от цялостен проект, опишете накратко предвижданите етапи на изпълнението и пояснете по какъв начин етапите са независими един от друг от техническа и финансова гледна точка. Обяснете на базата на какви критерии

проектът е разделен на етапи. Моля, посочете какъв дял (в проценти) от цялостния проект представлява този етап –настоящия проект. Ако проектът е съфинансиран от повече от една програма, посочете съответните части, финансирани от различните програми, заедно с процентното разпределение на финансирането.

Във Формуляра за кандидатстване конкретният бенефициент трябва да включи тези индикатори, които отговарят на предвидените дейности за съответната фаза, с посочени целеви стойности съгласно периода на изпълнение на проекта, както и да представи какво се постига с изпълнението на двете фази на проекта.

Моля посочете референтния номер (CCI) на одобрения проект. Моля, дайте описание на физическите и финансовите цели на предишния етап, включително описание на изпълнението на първия етап, и потвърдете, че той е или ще бъде готов за използване в съответствие с предвидената цел.

Член 118 от Регламент 2021/1060

Операцията, подбрана за подкрепа съгласно Регламент (ЕС) № 1303/2013, има два етапа, които могат да бъдат установени от финансова гледна точка, с отделни одитни следи;

Общите разходи за операцията, посочена в буква а), надхвърлят 5 000 000 EUR

Разходите, включени в заявление за плащане по отношение на първия етап, не са включени в друго заявление за плащане по отношение на втория етап;

Вторият етап на операцията съответства на приложимото право и е допустим за подкрепа от Кохезионния фонд съгласно разпоредбите на Регламент 1060/2021 или на Регламент 1058/2021;

Разпоредбите на Регламент 1060/2021 се прилагат към втория етап на операцията.

19.4. Минимални изисквания за видимост, прозрачност и комуникация

В рамките на проекта задължително се изпълняват дейности за видимост, прозрачност и комуникация. Конкретният бенефициент подготвя план за изпълнение на комуникационните дейности (**комуникационен план**) по приложен образец, а с подписването на формуляра за кандидатстване се задължава да ги изпълнява. При подготовката на комуникационния план се взема предвид вида на проекта, съответно дали е операция от стратегическо значение или не. В зависимост от вида на проекта се съобразяват и дейностите по видимост, прозрачност и комуникация, които трябва да се заложат в плана.

Комуникационен експерт или негов заместник от страна на бенефициента изготвя и/или съгласува този план по електронен път с отдел „Информация, комуникация и техническа помощ“ в УО на ПТС. Дейностите по видимост, прозрачност и комуникация трябва да отговарят на условията и изискванията, определени в Глава III „Видимост, прозрачност и комуникация“ и Приложение IX от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета, чл. 36 от Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета и в публикуваните материали за видимост, прозрачност и комуникация на адрес:

https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/logo-download-center_en .

https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communication/how-to-communicate_en

https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communication/online-generator_en

Бенефициентите обявяват подкрепата от фондовете за операцията (КФ), като:

а) включват на **официалния уебсайт** на бенефициента, ако има такъв, и на сайтове в социални медии кратко описание на операцията, в което се посочват нейните цели и резултатите от нея, и се откроява финансовата подкрепа от Европейския съюз;

б) задължително включване на **логото на Европейския съюз**, както и на текст, символ/ емблема, подчертаващи подкрепата от ЕС във всички документи и комуникационни материали, свързани с изпълнението на проекта по видим начин;

в) поставят **устойчиви табели или табла**, ясно видими за обществеността, на които се откроява емблемата на Съюза в съответствие с техническите характеристики, посочени в приложение IX, веднага щом започне физическото изпълнение на операциите, включващи физически инвестиции, или инсталирането на закупеното оборудване за операциите, получаващи подкрепа от Кохезионния фонд, с общ размер на разходите над 500 000 EUR;

г) за операции, които не попадат в обхвата на буква в), поставят на място, ясно видимо за обществеността, поне един **хартиен плакат с минимален размер А3** или еквивалентен електронен екран с информация за операцията, подчертаващ подкрепата на Европейския съюз;

д) за **операции от стратегическо значение** и операции с общ размер на разходите над 10 000 000 EUR — организират според случая комуникационна проява или дейност и канят за участие поне 3 месеца по-рано представители на Управляващия орган на ПТС и на Европейската комисия.

По отношение на фондовете за малки проекти бенефициентът спазва изискванията, предвидени в член 36, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/1059 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно специалните разпоредби за цел „Европейско териториално сътрудничество“ (Interreg), подкрепяна от Европейския фонд за регионално развитие и инструменти за външно финансиране (Регламента за Interreg).

Когато бенефициентът не изпълнява задълженията си по член 47, относно емблемата на Съюза или параграфи 1 и 2, на чл. 50 от Регламент 2021/1060 и не са предприети корективни действия, управляващият орган прилага мерки, отчитайки принципа на пропорционалност, като анулира до 3 % от подкрепата от фондовете за съответната операция.

Ясни насоки за изпълнение на дейности за комуникация и видимост са дадени в следните документи:

- „Национална комуникационна стратегия 2021 -2027“ и приложения към нея, в това число Единен наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2021-2027 г.³
- „Правилата за комуникация и видимост“ на финансираните от Европейския съюз програми за периода 2021—2027 г.

³ Към момента на откриване на процедурата, НКС са в процес на одобрение от КН за Споразумението за партньорство

- https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/communication/support_kit_visibility_2127_en.pdf
- https://commission.europa.eu/resources-partners/european-commission-visual-identity_en
- https://commission.europa.eu/funding-tenders/managing-your-project/communicating-and-raising-eu-visibility_en
- https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communication/how-to-communicate_en

При осъществяване на дейности за осигуряване на видимост, прозрачност и комуникация бенефициентите използват емблемата на Съюза в съответствие с приложение IX, към Регламент № 2021/1060.

19.5. Съпътстващи документи към ФК

Съпътстващите документи, които в зависимост от типа на проектното предложение следва да бъдат представени с подаването на ФК са както следва:

- Извършените проучвания за осъществимост, включително и анализ на вариантите, както и резултатите, включително оценка на необходимостта от предварителни съгласувателни действия във връзка с възможни пресичания с друга вече изградена или в проект на изграждане инфраструктура за избрания вариант (приложимо само за инвестиционни проекти);

- Анализ „разходи-ползи” (АРП), включително икономически и финансов анализ и оценка на риска, като се вземат предвид нуждите във връзка с приспособяването към изменението на климата и смекчаване на последиците от него и устойчивостта на бедствия. Изготвянето на пълен АРП е задължителен за инвестиционни проекти над 50 млн. евро (*Приложение Методология за извършване на анализ на разходите и ползите*). За останалите инвестиционни проекти АРП е задължително изготвянето на финансов анализ, анализ на риска и чувствителността (приложимо само за инвестиционни проекти). Изчисленията в обхвата на АРП следва да бъдат представени във формат на Adobe Reader и MS Excel. За проекти за информационни системи в транспорта: интелигентни транспортни системи (ITS), системи за управление на железопътното движение: (ERTMS, ETCS, GSM-R) не е задължително изготвянето на АРП, когато се прилага Анализ на ефективността на разходите (АЕР). АЕР е предназначен за използване, когато конкретен резултат или цел вече е дефиниран и се сравнят доколко ефективно различните варианти отговарят на тази цел.

- Документация във връзка с климатична устойчивост, DNSH, ОВОС: нетехническо резюме на доклада за ОВОС; информация относно консултации с органите по опазването на околната среда, обществеността и, ако е приложимо, консултации с други държави членки, проведени в съответствие с членове 6 и 7 от Директивата за ОВОС; Решението на компетентния орган, издадено в съответствие с членове 8 и 9 от Директивата за ОВОС за приключили процедури по реда на глава шеста от ЗООС и/или чл. 31 от ЗБР с влязъл в сила краен административен акт, издадени във връзка с изпълнението на инвестиционния проект (приложимо само за инвестиционни проекти);

- Разработени и одобрени специфични за съответните защитени зони подробни природозащитни цели в съответствие с изискванията Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна - Директива за местообитанията и

Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици - Директива за птиците (когато е приложимо).

- Техническа спецификация от документация/и за обществена/и поръчка/и (когато е налична);
- Техническа документация – например идеен проект, технически проект, ПУП и др. (когато е приложимо);
- Картен материал, определящ местонахождението на проекта/ обекта (когато е приложимо);
- Заверени копия от разрешителни (когато е приложимо);
- Декларации, свързани с дейностите по проекта – например Декларация на органа, отговарящ за мониторинга на обектите НАТУРА 2000, Декларация на компетентния орган, отговарящ за управлението на Водите;
- Оценителни въпросници за извършена самооценка от бенефициента на проектно предложение
- Completion note от JASPERS Когато проектът е подготвян с подкрепа от страна на JASPERS/ УО получава подкрепа от страна на JASPERS за оценката му е наличен completion note от JASPERS, който съдържа положителна оценка на качеството на проекта;
- Допълнителна информация от бенефициента и/или други институции/компетентни органи (когато е приложимо).

След финализиране на ФК за инвестиционен проект и преди подаването му, бенефициента извършва самооценка на качеството на ФК за инвестиционен проект и приложенията към него, като попълва мотивирано и прилага към ФК оценителни въпросници за извършена самооценка на качеството на инвестиционния проект. Самооценката следва да представя по всеки въпрос съвсем накратко конкретни доказателства с препратка къде могат да бъдат намерени (документ, страница, таблица и т.н.)

Важно: АРП се извършва възможно най-рано на етапа на изготвяне на проекта, обикновено в края на предварителния етап на проектиране на проекта.

20. Критерии и методика за оценка на проектните предложения:

20.1. Критерии за оценка на проектните предложения:

В процеса на подготовка на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г. (ПТС) е извършен подбор на операциите, с което е определен индикативен списък на инвестиционните проекти за финансиране по съответния приоритет на ПТС.

Подготовката и оценката на проектните предложения, подадени за финансиране по ПТС се изпълнява при стриктно спазване на процедурите, правилата и указанията, разписани в настоящите Условията за кандидатстване.

Методът, който ще бъде използван е проектите да бъдат оценявани един по един след получаването и регистрирането им в системата ИСУН 2020, и те да бъдат сравнявани единствено с одобрените критерии за оценка на проекти от Комитета за наблюдение на ПТС.

Не се допуска въвеждането на допълнителни критерии за оценка или изменение на критериите по време на провеждането на процедурата по оценка.

По време на оценка на проекта, в случай че се установят нередовности, непълноти и/или несъответствия на представените документи, оценителната комисия има право да изиска от кандидата да представи допълнителни писмени разяснения по представеният от него проект или да изиска преработване на определени компоненти от проекта. Кандидатът следва да представи допълнителни разяснения или преработен формуляр за кандидатстване в рамките на определения срок, който не може да бъде по-кратък от една седмица от датата на получаване на искането.

В случай че, кандидатът продължава да не отговаря на критериите за оценка, проекта може да се отхвърли. Предходното изречение не се прилага ако по преценка на оценителите пропуските са незначителни и могат да бъдат отстранени чрез служебни корекции в проекта.

Искането за предоставяне на информация/документи се изпраща чрез Модула за електронни услуги на ИСУН 2020, за което конкретният бенефициент получава съобщение на електронния адрес, посочен при регистрацията на потребителя, подал Формуляра за кандидатстване. Предвид това, промени в профила на кандидата в ИСУН 2020 са невъзможни. Подробно описание на техническия процес, свързан с електронното кандидатстване и представянето на допълнителна информация/документи, е посочено в Ръководството за потребителя за модул „Е-кандидатстване“ в ИСУН 2020 (<https://eumis2020.government.bg/bg/s/Help/Index>).

20.2. Методика за оценяване на проектните предложения:

Процесът на оценка на проектните предложения протича на следните етапи – „проверка за административно съответствие и допустимост“ и „техническа и финансова оценка“. Всеки оценител извършва последователно административна проверка, проверка на допустимост, техническа и финансова оценка, като резултатите отразява в оценителен лист. Преминаването от един в друг етап на оценка се осъществява след решение на оценителната комисия, взето с мнозинство.

Оценката на Формуляра за кандидатстване по настоящите процедури чрез директно предоставяне на БФП по ПТС, се извършва от оценителна комисия, сформирана от председател и минимум двама членове, определени с Решение на Ръководителя на Управляващия орган на ПТС.

Всеки оценител извършва последователно административна проверка, проверка на допустимост, техническа и финансова оценка, като резултатите отразява в оценителна таблица. Преминаването от един в друг етап на оценка се осъществява след решение на оценителната комисия, взето с мнозинство. Изключение прави оценката на финансовия план, която включва единствено проверка за административно съответствие и оценка за допустимост.

Оценката на проектните предложения, включваща оценка на „административното съответствие и допустимостта“ и „техническа и финансова“ оценка се извършва в срок до три месеца от датата на подаването им.

Важно: До приключването на работата на оценителната комисия кандидатът има възможност да оттегли своето проектно предложение.

Моля обърнете внимание, че само Формулярът за кандидатстване и изискуемите на етап кандидатстване документи ще бъдат оценявани. Затова, изключително важно е тези документи да съдържат цялата необходима информация.

1. Проверка за административно съответствие и допустимост

Проверка за административно съответствие на проектното предложение се прилага при оценката на всички подадени проектни предложения. Членовете на Оценителната комисия проверяват за административното съответствие на проектното предложение за съответствие с административните критерии. Проверките за административно съответствие включват основно коректното попълване на формуляра за кандидатстване (ФК) и представянето на изисканите документи към него.

Всички критерии за оценка на административното съответствие се оценяват с отговор „ДА“ или „НЕ“, което се отразява в зависимост от вида на проектното предложение в оценителни таблици.

За да се премине на следващия етап на оценка по всички критерии трябва да е получена положителна оценка „ДА“. В случай, че по някой от критериите е получена отрицателна оценка „НЕ“, ФК може да бъде върнат за ревизиране или отхвърлен.

След проверката за административното съответствие на проектното предложение, оценителната комисия извършва проверка за допустимост.

Проверка за допустимост на проектното предложение се прилага при оценката на всички подадени проектни предложения. Проверката за допустимост е важен етап от оценката на проекта. Отговорите на въпросите за допустимост са или „ДА“ или „НЕ“.

Проверката протича в съответствие с Глава пета „Финансово управление и контрол“, Раздел I „Общи условия и допустимост на разходите“ от ЗУСЕФСУ и т. 14.2.

В случай, че всички изисквания са изцяло удовлетворени, се преминава към следващия втори етап – техническа и финансова оценка на предложението. За да се премине на следващия етап на оценка, по всички критерии трябва да е получена положителна оценка „ДА“.

В случай, че по някой от критериите е получена отрицателна оценка „НЕ“ ФК може да бъде върнат за ревизиране или отхвърлен. Ако проектното предложение (всички дейности, включени в него) е/са недопустимо/и, то проектното предложение не се процедира за по-нататъшна оценка (не преминава).

2. Техническа и финансова оценка

Този етап включва детайлна техническа и финансова оценка на проектното предложение. Всички критерии за техническа и финансова оценка се оценяват с отговор „ДА“, „НЕ“, а където са предвидени ограничения на приложимостта на даден критерий с „НЕПРИЛОЖИМО“, като резултатите се отразяват в оценителен лист.

За някои от критериите, относно анализ на търсенето, процедури по ОВОС/ОС, предпроектни проучвания, финансов анализ, икономически анализ, безопасност, оценка на риска, климатична устойчивост, DNSH ще се изисква от бенефициента осигуряване на подробна информация, като изискванията са приложени към тези условия.

Предложението за изпълнение на инвестиция следва да съблюдава принципа за „ненанасяне на значителни вреди“ (DNSH) по отношение на всяка от шестте екологични цели, определени в член 9 на Регламент (ЕС) 2020/852 за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 („регламент за таксономията“), а именно: а) смекчаване на изменението на климата; б) адаптиране към изменението на климата; в) устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси; г) преход към кръгова икономика; д) предотвратяване и контрол на замърсяването; е) защита и възстановяване на водното биоразнообразие и на водните екосистеми, в съответствие с Техническите насоки на ЕК „Ненанасяне на значителни вреди“ (2021/C58/01). При извършване на самооценката за съответствие на този принцип може да се използва подхода и указанията, разработени на национално ниво по ПБУ <https://www.minfin.bg/bg/1579>.

Всички бенефициенти по настоящите процедури се задължават да спазват принципа за ненанасяне на значителна вреда, което се удостоверява и с декларация, приложена към формуляра за кандидатстване.

Най-значимият елемент на оценката на проекта е техническата оценка. Основен аналитичен инструмент, който ще бъде използван при оценката за вземане на решение за финансиране на инвестиционните проекти е Анализа „разходи-ползи“ („АРП“). Целта на АРП е да допринесе за оценяването на инвестиционните проекти, за да се определи дали инвестиционният проект заслужава да бъде съфинансиран от финансова и от икономическа гледна точка. АРП се изготвя в съответствие с [Методологията за извършване на анализ на разходите и ползите](#) и [Критериите за осигуряване на информация за инвестиционни проекти](#), приложени към настоящите Условия за кандидатстване.

АРП се счита за елемент от ФК, който трябва да бъде взет под внимание в съчетание с други документи, изготвени във връзка с инвестиционните проекти.

При оценката на този етап не е задължително по всички критерии да бъде получена положителна оценка „ДА“, възможно е по един или няколко критерии оценката да бъде „НЕПРИЛОЖИМО“, като в този случай проектното предложение може да бъде одобрено. В случай, че поне по един от критериите е получена отрицателна оценка „НЕ“, ФК може да бъде върнат за ревизиране или отхвърлен.

[Методологията за извършване на анализ на разходите и ползите](#) и [Критерии за осигуряване на информация за инвестиционни проекти](#) се използват от оценителната комисия при техническата и финансова им оценка са представени в Приложения към настоящите Условия за кандидатстване.

Въпросници за самооценка на качеството на формуляра за кандидатстване за инвестиционен проект следва да се попълнят мотивирано (с посочване на конкретни данни от приложените документи), а не само с отговор „да – съответства на изискването“.

21. Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване:

Кандидатът по настоящите процедури чрез директно предоставяне следва да попълни Формуляр за кандидатстване и да представи следните документи, по електронен път чрез ИСУН 2020:

1. Декларация, че кандидатът е запознат с условията за кандидатстване и условията за изпълнение;
2. Документ за оправомощаване на лицето, което подписва с КЕП от името на кандидата на документите за кандидатстване в ИСУН 2020 (в случай че е приложимо) - **прикачена в ИСУН 2020;**
3. Документация във връзка с ОВОС, DNSH и Натура 2000;
4. Анализ на разходите и ползите;
5. Completion note от JASPERS *Когато проектът е подготвян с подкрепа от страна на JASPERS/ VO получава подкрепа от страна на JASPERS за оценката му е наличен completion note от JASPERS, който съдържа положителна оценка на качеството на проекта;*
6. Картен материал, определящ местонахождението на обекта;
7. Копия от разрешителни;
8. Техническа документация;
9. Техническа спецификация;
10. Проучвания за осъществимост;
11. Въпросници за самооценка на качеството на формуляра за кандидатстване за инвестиционен проект;
12. Комуникационен план за операции от стратегическо значение;
13. Комуникационен план.

Формулярът за кандидатстване се подписва с КЕП от лицето, представляващо конкретния бенефициент на БФП.

Декларацията, че кандидатът е запознат с условията за кандидатстване и условията за изпълнение се подава чрез попълване на т. „Е-ДЕКЛАРАЦИИ“ на Формуляра на кандидатстване.

ВАЖНО: Кандидатът следва да се увери, че всички документи са представени в изискуемата форма съгласно изискванията на настоящите Условия за кандидатстване.

22. Краен срок за подаване на проектните предложения:

Ще се прилага процедура чрез директно предоставяне с **един краен срок за кандидатстване – 17:30 часа на 31.10.2029 г.**

23. Адрес за подаване на проектните предложения/концепциите за проектни предложения:

Формулярът за кандидатстване и приложенията към него по настоящата процедура се подават по електронен път чрез ИСУН 2020 на следния интернет адрес: <https://eumis2020.government.bg>.

24. Допълнителна информация

По настоящите процедури чрез директно предоставяне на БФП конкретният бенефициент може да поиска разяснения по документите в срок до три седмици преди изтичането на срока за кандидатстване. Разясненията се утвърждават от Ръководителя на Управляващия орган, като се дават по отношение на Условиата за кандидатстване, но не съдържат становище относно качеството на Формуляра за кандидатстване.

25. Приложения към Условиата за кандидатстване

1. [Приложение № 1: Образец на Декларация, че кандидатът е запознат с условията за кандидатстване и условията за изпълнение;](#)
2. [Приложение № 2: Образец на Декларация на органа, отговарящ за мониторинга на обектите НАТУРА 2000;](#)
3. [Приложение № 3: Образец на Декларация на компетентния орган, отговарящ за управлението на водите;](#)
4. [Приложение № 4: Методология за извършване на анализ на разходите и ползите;](#)
5. [Приложение № 5: Критерии за осигуряване на информация за инфраструктурни проекти;](#)
6. [Приложение № 6: Критерии за оценка на проектно предложение, одобрени от КН на ПТС;](#)
7. [Приложение № 7: Образец на Комуникационен план за операции от стратегическо значение;](#)
8. [Приложение № 8: Образец на Комуникационен план;](#)
9. [Приложение № 9: Образци на Въпросници за самооценка на качеството на формуляра за кандидатстване за инвестиционен проект;](#)
10. [Приложение № 10: Методология за индикаторите по ПТС 2021-2027 г.](#)

УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ
на одобрени проекти
по Програма „Транспортна свързаност” 2021-2027 г.

Инвестираме във Вашето бъдеще

**ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
КОХЕЗИОНЕН ФОНД**

**Дирекция „Координация на програми
и проекти”
Управляващия орган на Програма
„Транспортна свързаност” 2021-2027 г.
Версия 1.0 от юни 2023 г.**

www.eufunds.bg

Глава първа

ПОДГОТОВКА НА ПРОЕКТИ/ОПЕРАЦИИ И ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БФП

Раздел I

Общи отговорности на Управляващия орган

1.1 Управляващият орган изготвя и актуализира „Процедурен наръчник за управление и изпълнение на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г.” (ПНУИ на ПТС). В процедурния наръчник се описват подробно правилата и процедурите за работа по проектите, финансирани със средства от програмата, както и всички използвани формуляри на документи, които са задължителни за бенефициентите по ПТС. Управляващият орган информира бенефициентите в срок от 5 работни дни за всяко изменение и допълнение на процедурния наръчник и приложенията към него, като публикува актуалната версия на наръчника на своята интернет страница на Единния информационен портал.

1.2 Условието за кандидатстване за финансиране на проекти по ПТС се съдържат в Насоките по ПТС. В случай на съответствие на проектното предложение с насоките за кандидатстване и с Регламент (ЕС) № 1060/2021, на основание чл. 45, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕФСУ ръководителят на УО на ПТС взема Решение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Одобрените проекти се изпълняват в съответствие с Решението на УО за предоставяне на БФП и настоящите Условия за изпълнение.

Раздел II

Общи отговорности и задължения на бенефициента

1.3 Бенефициентът е отговорен за подготовката на проекта (включително изготвянето на прединвестиционни проучвания, анализ на въздействието върху околната среда (ОВОС/ЕО), технически, геоложки и археологически проучвания, подробни устройствени планове, идейни/ технически/ работни проекти, анализ на разходите и ползите, отчуждителни процедури, документацията за провеждане на процедура за възлагане на обществена поръчка за избор на изпълнител) и съгласуването на всички разработки по проекта със съответните компетентни органи.

1.4 Бенефициентът следва да изпълнява дейностите по проекта в съответствие с формуляра за кандидатстване, решението и договорът/ административния договор/ заповедта за предоставяне на БФП и настоящите Условия за изпълнение.

1.5 Информацията в модула за управление на проекти и отчитане на ИСУН 2020 се въвежда и актуализира от бенефициентите на безвъзмездна финансова помощ чрез създаване на потребителски профили. Информацията се въвежда в срок до 3 работни дни от възникването или получаването на данните във връзка с изпълнението на дейностите по изпълнението, управлението, наблюдението и контрола на проекта.

1.6 Бенефициентът е задължен да спазва изискванията на ПНУИ на ПТС, включително правилата за възлагане изпълнението на договори по проекти, финансирани по ПТС, за ограниченията и изискванията във връзка с: зачитането на основните права и спазването на Хартата на основните права на Европейския съюз; равенството между мъжете и жените, интегрирането на принципа на равенство между половете и отчитането на социалните аспекти на пола; предотвратяване на всякаква дискриминация, основана на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация; достъпността за хората с увреждания; предоставянето на държавни

помощи; насърчаването на устойчиво развитие, като се отчитат целите на Парижкото споразумение и принципът за ненанасяне на значителни вреди; за осигуряване на равни възможности и да спазва изискванията за публичност.

1.7 Бенефициентът е задължен да спазва принципа за „ненанасяне на значителни вреди“ (DNSH), което ще се проследява и на етап изпълнение на проектите, като за удостоверяване на съответствието на инвестицията с посочения принцип в края на проекта бенефициентите и крайните получатели ще подлежат на контрол, който да удостовери съответствието на подкрепените дейности с тях. Бенефициентът определя лице от екипа на проекта, което да събира и систематизира документацията, удостоверяваща спазването на принципа.

1.8 Бенефициентът е длъжен да прилага действащите нормативни актове към момента на изпълнение на проекта, за определянето на ДДС като „възстановим“ и или като „невъзстановим“. Данък върху добавената стойност е допустим, когато ДДС не подлежи на възстановяване съгласно националното законодателство в областта на ДДС. Бенефициентът е съгласен компетентният орган по приходите да предоставя информация за него на Управляващия орган и/или Сертифициращия орган при поискване.

1.9 Бенефициентът е задължен да сключи договорите с изпълнители за дейностите по проекта до 12 месеца от крайната дата, определена в „План за външно възлагане“ от формуляра за кандидатстване. В случаите на обжалване на процедурите за определяне на изпълнител или при прекратяване на обявените процедури, срокът спира да тече.

1.10 Бенефициентът е отговорен за своевременно извършване на плащанията по договорите с изпълнители при спазване на сроковете, посочени в съответните договори.

1.11 Бенефициентът е задължен да изготвя и представя докладите за напредъка на проекта в съответствие с изискванията на процедурния наръчник на Управляващия орган и подробно описани в глава седма „Наблюдение и докладване на ниво проекти“.

1.12 Бенефициентът е задължен, съгласно правилата подробно разписани в ПНУИ на ПТС, за срок не по-малък от 5 години от датата на датата на окончателното плащане към него или в рамките на периода от време, определен в правилата за държавни помощи:

1. да запази функцията, предназначението и вида на собствеността на придобитите оборудване и дълготрайни активи, финансирани от БФП по проекта
2. да не допуска значителна промяна, която засяга естеството, целите или условията за изпълнение и която би довела до подкопаване на първоначалните цели на проекта.
3. да не продава, преотстъпва и/или дава под наем на трети лица дълготрайните материални и нематериални активи, придобити със средства от административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. При неизпълнение на това задължение безвъзмездната финансова помощ за съответния актив се възстановява от бенефициента.
4. да не променя собствеността на дадена позиция от инфраструктурата, която дава на дадено търговско дружество или публичноправна организация неправомерно преимущество;

1.13 Бенефициентът се задължава да спазва законодателството в областта на държавните помощи, като има предвид следното:

а) не е задължително помощта да бъде предоставена от самата държава, тя може да бъде предоставена от определена от държавата частна или публична посредническа организация;

б) помощта може да се изразява в спестяване на разходи и предоставяне на услуги на цени по-ниски от пазарните;

в) предвид букви а) и б), бенефициентът следва да предоставя услуги при равни пазарни условия без нарушаване правилата на конкуренцията.

1.14 Бенефициентът трябва да уведоми незабавно писмено Управляващия орган, ако по някаква причина:

1. проектът не може да постигне целите си;

2. изпълнението среща постоянни затруднения по причини, независещи от Бенефициента;

3. изпълнението на договорите по проекта не отговаря на „План за външно възлагане“ от формуляра за кандидатстване;

4. се налагат промени в договора/ административния договор/ заповедта за предоставяне на БФП;

5. през периода по т. 1.12 проектът претърпи значителна промяна, свързана с предназначението му или смяна на вида на собствеността му или която засяга естеството, целите или условията за изпълнение.

1.15 Бенефициентът изготвя „Процедурен наръчник за управление и изпълнение на проекти по програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г“. (ПНУИП по ПТС) в съответствие с ПНУИ на ПТС и след като бъде одобрена от ръководителя на бенефициента първата версия се изпраща на Управляващия орган, за утвърждаване от страна на неговия ръководител. Процедурата за изменение/допълнение на наръчника на бенефициента следва да бъде описана в него. Всяка актуализация и всяка версия, следваща първата, се одобрява от ръководителя на бенефициента и се изпраща на Управляващия орган за сведение, без да е необходимо утвърждаване от страна на ръководителя на Управляващия орган. В своя процедурен наръчник бенефициентът спазва образците на документи зададени от Управляващия орган в ПНУИ на ПТС.

1.16 Бенефициентът отразява всички аргументирани искания за корекция на ПНУИП по ПТС, които са поискани от страна на УО преди неговото окончателно утвърждаване от ръководителя на УО. Бенефициентът актуализира в 30 дневен срок своя ПНУИП по ПТС, след като бъде уведомен за промяна в ПНУИ на ПТС.

Раздел III

Предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

1.17 Ръководителят на УО на ПТС сключва с Бенефициента административен договор за предоставяне на БФП с условия, които са задължителни за Бенефициента при изпълнението на одобрения проект. За проекти с бенефициент УО на ПТС, министърът на транспорта и съобщенията издава заповед за предоставяне на БФП.

1.18 Административният договор, включително одобреният с него проект, може да бъде изменян и/или допълван по инициатива на УО или по искане на бенефициента, когато това се основава на свързани с процедурата промени в правото на Европейския съюз и/или българското законодателство, в политиката на европейско и/или национално ниво,

произтичаща от стратегически документ, или в съответната програма (по чл. 39, ал. 1. от ЗУСЕФСУ).

1.19 При изменение по инициатива на Бенефициента, той трябва да представи чрез ИСУН 2020 мотивирано искане за изменение на проекта на вниманието на УО в едномесечен срок преди датата на влизане в сила на исканото изменение, освен ако са налице особени обстоятелства, надлежно обосновани от Бенефициента и приети от Управляващия орган. Управляващият орган се произнася писмено или по електронен път, като стартира подготовянето на анекс в срок до 15 работни дни от получаване на искането, като си запазва правото мотивирано да откаже исканото от Бенефициента изменение на договора.

1.20 Изменението на проекта влиза в сила след подписване на анекс към административния договор между Управляващия орган и Бенефициента в следните случаи:

а) изменение на първоначалните стойности на конкретните разходи, посочени в раздел „Бюджет“ на проектното предложение, когато се извършва преразпределение на БФП по типове разходи в бюджета на проекта, водещо до увеличаване или намаляване с повече от 10 % за всеки засегнат от промяната тип разход, както и разделянето, окрупняването и отпадането на конкретни разходи (типове разходи). Бенефициентът няма право да приложи изменението преди да бъде одобрено от Управляващия орган и да бъде сключен анекс.

б) изменение на срока на проекта. Бенефициентът няма право да приложи изменението преди да бъде одобрено от Управляващия орган и да бъде сключен анекс;

в) изменение в плана за изпълнение на дейностите;

1.21 При настъпване на необходимост от промяна на посочените в настоящата точка обстоятелства, Бенефициентът следва да уведоми незабавно Управляващия орган и да обоснове необходимостта от извършване на съответната промяна, като анекс не се подписва. Бенефициентът има право да приложи промяната, за което писмено е уведомил Управляващия орган, като Управляващият орган може да възрази в срок от 15 работни дни от получаване на писменото уведомление. Посоченият ред се прилага в следните случаи:

а) промяна в адреса за кореспонденция и контакти;

б) отстраняване на технически грешки в проекта с изключение на промяна на минималните технически и функционални характеристики, съгласно одобрения ФК и индикатори;

в) промяна в седалището и адреса на управление;

г) уеднаквяване на текстове в договора и/или приложенията към него;

д) промяна в бюджета на договора, свързана с прехвърляне на средства в рамките на един „тип разходи“ или прехвърляне на средства от един „тип разходи“ в друг, като отклонението е под 10 % от първоначално договорения размер за всеки засегнат от промяната тип разход (до 10% както за увеличения разход, така и до 10% за намаления разход), в случаите когато посоченото е в съответствие с Насоките за кандидатстване по ПТС;

е) промяна в екипа по проекта;

ж) промяна в плана за външно възлагане.

1.22 В случаите по т. 1.21, Управляващия орган може да не приеме направената промяна или да даде допълнителни указания на бенефициента когато:

а) промяната по вид не е сред изброените в т. 1.21;

б) се нарушават условията на т. 1.24 от настоящите Условия за изпълнение на одобрени проекти;

в) не е добре обоснована необходимостта от извършването ѝ.

1.23 Анекс не се сключва, но Бенефициентът е длъжен да уведоми Управляващия орган, като промяната на проекта влиза в сила след получаване на съгласие от страна на Управляващия орган, който се произнася в срок до 15 работни дни от получаване на уведомлението при промяна на следните обстоятелства:

- а) промяна на законния/ите представляващ/и;
- б) промени на минималните технически параметри, съгласно одобрения проект;
- в) промени в заложените събития (семинари, конференции, обучения и т. н.);
- г) промяна в правно-организационната форма;
- д) в случаите, които не са изрично посочени т. 1.20.

1.24 Недопустими са следните изменения и промени:

а) Промени в бюджета на проекта, водещи до увеличаване на първоначално договорения процент и размер, предвидени в чл. 2.1 от административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, и/или водещи до превишаване на средствата по „тип разходи“, за които има определен размер в нормативен акт, в акт на правото на европейския съюз или в Насоките за кандидатстване по ПТС;

б) Промени, които поставят под въпрос постигането на основната цел и планираните резултати на проекта и имат за цел или резултат внасяне на изменения в проекта, които биха поставили под въпрос решението за отпускане на БФП.

в) Промени, които биха представлявали нарушение на принципа на равнопоставеност на кандидатите и нарушават конкурентните условия, заложен в Насоките за кандидатстване по ПТС, и приложимата нормативна уредба към съответната процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

г) Промени, които биха довели до несъответствие на проекта със съответните правила за държавна помощ.

1.25 Одобреният с административния договор проект може да бъде изменен и/или допълван по мотивирано искане на бенефициента (съгласно ПНУИ на ПТС) и извън случаите по т. 1.18. Промяната не може да води до нарушаване на принципите по чл. 29, ал. 1. от ЗУСЕФСУ.

1.26 Когато не е възможно да бъде приведен в съответствие с промяната по т. 1.18, както и при несъгласие на другата страна с нея, административният договор може да бъде едностранно прекратен.

1.27 Финансирането с безвъзмездна финансова помощ може да се прекрати едностранно от ръководителя на управляващия орган, когато бенефициент не сключи договор с изпълнител до 12 месеца от изтичането на срока, предвиден за неговото сключване. Случаите, при които този срок спира да тече, се определят с акта по чл. 28, ал. 1, т. 1. от ЗУСЕФСУ: чл. 4, ал. 2 на Постановление № 23 от 13 февруари 2023 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление за програмен период 2021 – 2027 г.

1.28 Ръководителят на УО може едностранно да прекрати административния договор и за да предотврати или отстрани тежки последици за обществения интерес.

1.29 Когато по сключен договор за предоставяне на БФП бенефициента прецени, че няма да извършва дейности по проекта и няма да използва средства от предоставената БФП за реализиране на проекта, бенефициента може да внесе искане за прекратяване на договора в съответствие с изискванията на ПНУИ на ПТС.

1.30 Точки 1.18 – 1.29 се прилагат и когато безвъзмездната помощ е предоставена със заповед на ръководителя на Управляващия орган, в случаите в които бенефициент е УО на ПТС.

Раздел IV

Неизпълнение на договора за предоставяне на БФП и прекратяване

1.31 Управляващият орган има правото да преустанови временно плащанията, ако бенефициентът не изпълни което и да е задължение по договора/заповедта или наруши **правила**, определени в съответното законодателство или други актове, които са приложими при изпълнението на проекта и на договора/заповедта, включително указанията на Сертифициращия орган. Ако бенефициентът продължи да нарушава договора/заповедта или законодателството или други актове, приложими при изпълнението на договора, УО има право да прекрати/ приключи договора/заповедта.

1.32 Управляващият орган има право да прекрати/ приключи договора/ адм. договор и в следните случаи:

1. ако информацията, предоставена във формуляра за кандидатстване, в придружаващата или последващата кореспонденция или в искането за плащане на безвъзмездната помощ и докладите за напредък по проектите е невярна или се установи наличието на обстоятелства, които не допускат финансирането на проекта от бюджета на ПТС изцяло или частично;

2. когато са налице съществени изменения в същността, изпълнението, мащаба, разходите или времевия график по проекта, така че проектът вече не съответства на описанието във формуляра за кандидатстване;

3. когато бъдещето на проекта е изложено на риск или е отбелязан незадоволителен напредък в реализацията на проекта, неуспех в постигането на заложените общи цели, предвидените количествено измерими цели или профила на разходите;

4. Бенефициентът не спазва установените правила за обществените поръчки за договорите в тази област;

5. Бенефициентът не предостави информацията по проекта, искана от Управляващия орган, Сертифициращия орган в Министерство на финансите, Звеното за вътрешен одит в Министерството на транспорта и съобщенията, Одитния орган към Министерството на финансите, Сметната палата на Република България, Европейската комисия, ОЛАФ и Европейската сметна палата или техни представители;

6. при значителна промяна в проекта, която засяга естеството, целите или условията за изпълнение, която би довела до подкопаване на първоначалните цели на проекта;

7. Бенефициентът не изпълни някое от задълженията си по договора/ заповедта и/или настоящите Условия за изпълнение на одобрени проекти;

8. ако Европейската комисия не одобри проекта за финансиране по ПТС (когато е приложимо); в този случай договорът се прекратява по право и Бенефициентът се задължава да възстанови всички получени средства;

9. ако Бенефициентът не спази изискването да сключи договор с изпълнител до 12 месеца от изтичането на срока, предвиден за неговото сключване.

1.33 При прекратяване на договора/ заповедта Бенефициентът трябва да възстанови цялата или част от използваната БФП, увеличена със законния лихвен процент за периода от датата на прекратяване на договора до датата на възстановяване на цялата дължима сума.

1.34 Ако проектът на Бенефициента, финансиран от ПТС, стане обект на разследване, плащането на БФП може да бъде преустановено, докато се предприемат необходимите корективни мерки по съответния проект от отговорните органи.

1.35 Ако проектът не може да бъде изпълнен поради причини, за които никоя от страните не отговаря, договорът/ заповедта се прекратява по право. Ако проектът може да бъде изпълнен чрез промяна на договора/ заповедта, Бенефициентът трябва да инициира неговата промяна пред УО.

1.36 При установяване на неизпълнение на настоящите условия за изпълнение на одобрени проекти, УО налага финансова корекция в размер до 5 % от стойността на БФП по проекта, ако неизпълнението не подлежи на по-тежка санкция.

Глава втора **ДОПУСТИМОСТ НА РАЗХОДИТЕ**

2.1 Разходите, предвидени от бенефициента по проекта за допустими за финансиране от БФП по ПТС трябва да са в съответствие с Насоките за кандидатстване по ПТС, без това да противоречи на:

2.1.1. Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд Убежище, миграция и интеграция, фонд Вътрешна сигурност и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика, Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд и Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на ЕП и на Съвета от 25 октомври 2012 относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета;

2.1.2. Националните правила за допустимост на разходите по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление, за програмен период 2021-2027 г., приети с Постановление № 86 на Министерския съвет от 01.06.2023 година. В рамките на одобрените дейности по проекта, съгласно формуляра за кандидатстване, Управляващият орган финансира от БФП само допустими разходи.

2.2 За всички операции, финансирани от КФ и ЕФРР, размерът на съфинансирането от Европейския съюз може да бъде до 85 %.

Глава трета

ВЪЗЛАГАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

3.1 Обхватът и осъществяването на финансовото управление и контрол, включително в областта на възлагане на обществените поръчки, се извършва от бенефициента в съответствие с изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор.

3.2 Възлагането на обществените поръчки в съответствие със Закона за обществените поръчки и актовете по неговото прилагане, е условие за осигуряване приемливост на разходите за финансиране от ПТС.

3.3 Бенефициентът като възложител на обществената поръчка е отговорен за:

1. подготовката, провеждането и приключването на процедурата за възлагане на обществена поръчка;

2. изпълнение на договорните си задължения, произтичащи от сключения договор в резултат на проведената процедура за възлагане на обществена поръчка.

3.4 Управляващият орган извършва контролни дейности върху цялата документация от проведената обществена поръчка, за всички обществени поръчки, за които Закона за обществените поръчки не предвижда възможност за директно възлагане предвид прогнозната им стойност. Целта е получаване на увереност за законосъобразност на обществените поръчки, които са предвидени за финансиране от ПТС.

3.5 Възложителят е длъжен да представи за проверка в УО на електронен носител цялата документация от проведената процедура преди първото искане за верификация на средства по сключения договор, включително офертата на спечелилия участник и офертите на отстранените участници, съгласно Процедурния наръчник за управление и изпълнение на ПТС

3.6 За поръчки, за които Закона за обществените поръчки предвижда възможност за директно възлагане предвид прогнозната им стойност, възложителят прилага собствените си утвърдени контролни процедури за осигуряване на законосъобразност и документацията не се представя за проверка в УО на ПТС.

3.7 При установяване или съмнение за нарушения при провеждане на процедурата за обществена поръчка, Управляващият орган на ПТС изпраща своите констатации до бенефициента и прилага утвърдените процедури по регистриране на сигнали и установяване на нередности.

3.8 Изменение и/или допълнение на договор за обществена поръчка се допуска в случаите, предвидени в Закона за обществените поръчки. В случай че възникне някоя от предвидените в закона хипотези, подписаното изменение на договора и копие от документацията, обосноваваща изменението на договора, се представят в Управляващия орган за осъществяване на проверка за съответствие със законовите изисквания и клаузите на договора.

3.9 Контролните дейности на Управляващия орган на ПТС се извършват в съответствие с настоящите условия за изпълнение на одобрени проекти и детайлните правила посочени в Процедурния наръчник за управление и изпълнение на ПТС.

Глава четвърта **ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ**

4.1 При изпълнението и управлението на проектите, финансирани от ПТС и съфинансирани от Кохезионния фонд и Европейски фонд за регионално развитие, бенефициентът се ръководи от правилата, залегнали в Глава V „Финансово управление и контрол“ на ЗУСЕФСУ и актуалната подзаконова нормативна уредба за управление на средствата от ЕФСУ, определена с нормативните актове по чл. 7, ал. 4, т. 4 от ЗУСЕФСУ (Наредба № Н-5/29.12.2022 г. за определяне на правилата за извършване на плащания, за верификация и счетоводно отчитане на разходите, за възстановяване и отписване на неправомерни разходи и за осчетоводяване, както и сроковете и правилата за приключване на счетоводната година по програмите, издадена от министъра на финансите, последващи изменения и др.).

4.2 Бенефициентът има право да отчита за верификация извършените разходи, които са представени в списъка с разходи в стандартния пакет за кандидатстване.

4.3 Бенефициентът представя искания за авансови плащания при спазване на изискванията, заложили в настоящите Условия за изпълнение на одобрени проекти и Процедурния наръчник за управление и изпълнение на ПТС.

4.4 Бенефициентът може да представи в Управляващия орган искане за авансово плащане при наличие на подписан договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ с включена клауза за авансово плащане.

4.5 Авансовите плащания са в размер до 35 % от стойността на одобрената безвъзмездна финансова помощ. За всеки конкретен проект размерът на аванса се определя в договора за отпускане на безвъзмездна финансова помощ. Авансовите плащания може да се извършват частично в зависимост от стойността на проекта, спецификата на планираните дейности и готовността за тяхното изпълнение. След подписване на договор за БФП за инфраструктурни проекти над 10 млн. лв. и с повече от 50 на сто от общата стойност на проекта за строително-монтажни работи авансовото плащане е в размер на 1% от стойността на предоставената безвъзмездна финансова помощ, като остатъкът до размерите, определени в договора за отпускане на безвъзмездна финансова помощ се изплаща след сключване на първия договор за строителство.

4.6 Одобреният аванс се използва като оборотни финансови средства до приключване на проекта и може да бъде отпуснат на няколко транша, в зависимост от наличните финансови средства в Управляващия орган.

4.7 Общият размер на авансовото (когато е приложимо) и междинни плащания не може да надхвърля 90%¹/ 95 %² / 80%³ от стойността на общите допустими разходи по проекта, финансирани от БФП. Това условие не се прилага в случаите, когато няма

¹ За инфраструктурни проекти на стойност над 10 млн. лв. и с повече от 50 % от общата стойност по проекта за строително-монтажни работи.

² В случай, че авансови плащания, обезпечени с гаранция, издадена от банка или финансова институция, регистрирана в България

³ За всички останали проекти

извършено авансово плащане по проекта или когато авансът е покрит изцяло с допустими разходи, платени от бенефициента.

4.8 Размерът на окончателното плащане се изчислява като от верифицираните общи допустими разходи по проекта, финансирани чрез безвъзмездна финансова помощ, се приспадат отпуснатите авансово и междинни плащания, включително при спазване ограниченията и изискванията във връзка с предоставянето на държавни помощи.

4.9 Бенефициентът представя искания за междинни и окончателно плащане при спазване на изискванията, заложен в настоящите Условия за изпълнение на одобрени проекти и Процедурния наръчник за управление и изпълнение на ПТС.

4.10 За подадено искане за плащане (авансово, междинно и окончателно) се счита искане, регистрирано по електронен път в ИСУН 2020, което е част от подаден пакет документи (включващ за авансово искане – пакет авансово искане за плащане, за междинно и окончателно искане - пакет искане за плащане, технически отчет, финансов отчет) в ИСУН 2020, модул „Мониторинг и финансов контрол“, подмодул „Мониторинг на пакет отчетни документи“. Искането за плащане се придружава с прикачени в електронен формат документи, доказващи основанието за извършване на разхода, документи за извършените плащания, документи от счетоводната система на бенефициента и документи, доказващи извършените от бенефициента управленски проверки. Сроковете за процедуране и плащане на Исканията започват да текат от изпращането на съответния пакет документи от бенефициента в ИСУН 2020 („дата на представяне“)

4.11 Всички разходооправдателни документи, представени от бенефициента, трябва да съдържат единични цени и/или разходни центрове (където е приложимо), количество и обща стойност, съгласно ценовата оферта на изпълнителя по договор, както и потвърдени междинни/окончателни сертификати на изпълнителя. За целите на електронното отчитане на исканията за плащане бенефициентът следва да спазва подредбата и вида на документите подробно описани в Процедурния наръчник за управление и изпълнение на ПТС.

Всички документи по проекта трябва да са ясни и точни и да съдържат всички реквизити, съгласно българското законодателство. Всички прикачени документи в ИСУН 2020 следва да бъдат ясно и четливо сканирани.

4.12 С цел избягване на двойно финансиране е задължително в реквизитите на разходооправдателните документи по всеки проект да бъде изписано наименованието на програмата и номерът на проекта, по който се финансира разходът.

4.13 Когато в процеса на разглеждане и одобряване на искания за междинни/окончателни плащания Управляващият орган установи наличие на пропуски или необходимост от представяне на допълнителни документи и/или информация „връща“ за допълване пакета документи или част от него и уведомява бенефициента посредством модул „Договори“, подмодул „Кореспонденция“ в ИСУН 2020 в сроковете, определени в ПНУИ на ПТС.

Бенефициентът е длъжен да изпрати изискваните от Управляващия орган коригирани документи/допълнителна информация чрез въвеждането на следваща версия на пакета документи в срок от 5 работни дни от получаване на писмено запитване/уведомление.

В тези случаи, за периода до представяне на официално изисканата информация и/или документи, срокът за верификация се прекъсва.

4.14 Бенефициентът може да докладва повторно неверифицирани от страна на Управляващия орган разходи в следващи искания за плащане след отстраняване на установените пропуски.

4.15 В първото искане за плащане бенефициентът декларира статута си по Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС). Регистрираните лица представят на Управляващия орган копие на удостоверение за регистрация по чл. 104 от ЗДДС, заверено „вярно с оригинала”. При всяка промяна бенефициентът е длъжен да уведоми Управляващия орган в срок до 5 работни дни от датата на настъпване на промяната.

4.16 Бенефициентът е длъжен най-малко десет дни преди подаването на първото искане за плащане да уведоми Управляващия орган за лицата, оправомощени да подписват документи, свързани с изпълнението и отчитането на проекти, финансирани по ПТС. При промяна на лицата с право на подпис, бенефициентът е длъжен да уведоми Управляващия орган в срок до 5 работни дни от промяната.

4.17 Всеки проект, който е бил одобрен за финансиране по ПТС и за който е сключен административен договор/заповед за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, задължително приключва с подаване на искане за окончателно плащане, в случай, че има верифицирани и платени разходи по проекта. Тази процедура се прилага и за проекти, за които бенефициентът е взел доброволно решение за оттеглянето им от финансиране по програмата.

4.18 Управляващият орган верифицира разходи, одобрява и изплаща безвъзмездна финансова помощ, докладвани в искания за междинни/окончателни плащания, в 80-дневен срок от постъпване на искането за плащане на бенефициента, считано от датата на изпращането на съответния пакет документи от бенефициента в ИСУН 2020.

4.19 При одобрение/неодобрение на безвъзмездна финансова помощ, докладвана в искане за плащане, Управляващият орган издава Решение за верификация, в което уведомява бенефициента за размера на верифицираните и неверифицирани разходи, одобрената и неодобрената безвъзмездна финансова помощ, както и извършените констатации и препоръки и мотивите за неговото решение.

4.20 Управляващият орган извършва разплащания към бенефициента след като одобри безвъзмездната финансова помощ по искане за плащане. За размера на одобрената безвъзмездна финансова помощ Управляващият орган разпределя лимит в Системата за електронни бюджетни разплащания (СЕБРА) по десетразряден код на бенефициента, в рамките на който могат да бъдат извършвани директни плащания към доставчици по проекта и/или да бъдат възстановени предварително изразходвани средства по проекта от собствения бюджет на бенефициента.

4.21 Плащането на БФП се извършва след потвърждаване на разходите по проекта от страна на бенефициента и проверка от страна на Управляващия орган. Бенефициентът следва да осигури необходимата за процеса на верифициране детайлна проследимост на разходите по проекта преди те да бъдат докладвани за възстановяване от УО на ПТС. За целта е необходимо всеки извършен разход да бъде обоснован и потвърден, като се опишат реално изпълнените и приети (количествено и качествено) дейности, свързани с него.

4.22 Плащанията на безвъзмездна финансова помощ се извършват съгласно актуалните поднормативни актове в съответствие с условията, определени в нормативните актове по чл. 7, ал. 4, т. 4 от ЗУСЕФСУ (Наредба № Н-5/29.12.2022 г. на министъра на финансите, обн., ДВ, бр. 2 от 06.01.2023 г.) и в срок от 10 работни дни от датата на регистриране на платежното нареждане в СЕБРА.

4.23 Всички плащания на БФП по одобрен проект се извършват в български лева чрез автоматизираната система на БНБ за интернет банкиране на разпоредители с бюджетни кредити и системата за електронни бюджетни разплащания (СЕБРА) и при спазване на правилото за „двоен подпис“ и чрез използването на универсален електронен подпис.

4.24 Всички плащания на безвъзмездна финансова помощ се извършват чрез СЕБРА и са в български лева. Управляващият орган и бенефициентът ползват автоматизираната система на БНБ за интернет банкиране на разпоредители с бюджет. В автоматизираната система на БНБ за Интернет банкиране на разпоредители с бюджетни кредити се работи с универсален електронен подпис по Закона за електронния документ и електронния подпис. Издаването на универсален електронен подпис за работа в СЕБРА и за интернет банкиране на упълномощените лица е задължение на съответните ведомства, в рамките на които се намират Управляващият орган и бенефициентът.

4.25 Управлението на средствата по сметките на бенефициента на ПТС се извършва чрез прилагане на системата за двоен подпис, изискваща подпис на Ръководителя на бенефициента и подпис на служител на ръководна длъжност, отговорен за финансовата отчетност на бенефициента.

4.26 Оправомощаването на лицата с право на подпис се извършва чрез издаване на заповед от Ръководителя на бенефициента и упълномощаването им от Ръководителя на Управляващия орган.

4.27 Бенефициентът е длъжен да осигури, чрез използваната от него счетоводна система, вярно и точно отразяване на счетоводните записвания по проектите.

4.28 Бенефициентът осигурява своевременното регистриране на счетоводните операции в счетоводната си система в съответствие с приложимото законодателство, стандарти и в съответствие с условията, определени в нормативните актове по чл. 7, ал. 4, т. 4 от ЗУСЕФСУ (указанията на МФ) и с финансовите параметри на ПТС, при спазване на следната аналитична структура: програма, приоритет, проект и договор.

4.29 При поискване на финансово-счетоводна информация и документация от страна на Управляващия орган, бенефициентът е длъжен да я предостави в срок от 5 работни дни от датата на получаване на искането за информация.

Глава пета

УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

5.1. Бенефициентът е отговорен за управлението на риска по проекта.

5.2. Управлението на риска по проекта включва идентифициране, оценяване и контролиране на потенциални събития или ситуации, които могат да повлияят негативно върху постигане целите на проекта, и е предназначено да даде разумна увереност, че целите ще бъдат постигнати.

5.3. Бенефициентът организира, документира и докладва пред компетентните органи предприетите мерки за предотвратяване риска от измами и нередности, засягащи

финансовите интереси на Европейските общности.

5.4. За проекти на стойност над 5 млн. лв., в срок до три месеца след подписване на договора/административния договор/заповедта за предоставяне на БФП Ръководителят на бенефициента одобрява план за управление на риска по проекта, който се актуализира ежегодно или при настъпване на съществени промени в рисковата среда.

5.5. Рисковете по тези проекти се идентифицират и оценяват, а контролните дейности, целящи намаляването на риска, се анализират и актуализират най-малко веднъж на шест месеца, считано от датата на подписване на договора/административния договор/заповедта за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

5.6. С плана по т. 5.4. бенефициента въвежда контролни дейности по проекта, включващи писмени процедури, създадени да дават разумна увереност, че рисковете са ограничени в допустимите граници, определени в процеса на управление на риска по проекта.

5.7. Плана по т. 5.4 съдържа сведения за процедурите по т. 5.6 и отговорните за изпълнението им лица, изискванията за документиране на дейностите и за набиране, обработка и докладване на информация свързана с управлението на риска по проекта, за целите и индикаторите за успех на управлението на риска по проекта, както и всяка друга релевантна информация по преценка на бенефициента.

5.8. Бенефициентът определя служител на ръководна позиция в организацията, който осъществява контрол за постигане на целите на управлението на риска по проекта заложен в плана по т. 5.4., както и лице, част от екипа за управление на проекта, което координира дейността по управление на риска по проекта, следи за изпълнението на задълженията на лицата по т. 5.7 и при необходимост предлага допълнителни мерки за осигуряване постигането на целите на управлението на риска по проекта.

5.9. Бенефициентът предоставя информация и въвежда допълнителни процедури и/или контролни дейности и/или изпълнява други мерки за управление на риска съгласно указания и препоръки на УО и/или други органи по ЗУСЕФСУ.

5.10. Предварително избраните бенефициенти по програмата разработват план за развитие на административния си капацитет, съобразен с идентифицираните рискове за постигане на целите на проектите и указанията на УО относно неговото съдържание. Планът се предоставя до 3 месеца след сключване на първия договор за БФП на бенефициента по програмата и се актуализира ежегодно. Във връзка с чл. 41, т.1, б „и“ от Регламент 1060/2021 бенефициентите предоставят информация за напредъка при изграждането на административния капацитет най-малко два пъти годишно.

Глава шеста

НЕРЕДНОСТИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА НЕПРАВОМЕРНО ИЗПЛАТЕНИ СУМИ

Раздел I

Нередности. Докладване на нередности от бенефициента

6.1 Бенефициентът се задължава да прилага процедурата по регистриране, докладване и възстановяване на неправомерно получени и изразходвани средства по проекта, в съответствие с разпоредбите на ЗУСЕФСУ и подзаконовите нормативни актове, както и с изискванията, заложен в Процедурния наръчник за управление и изпълнение на ПТС и настоящите Условия за изпълнение на одобрени проекти.

6.2 Бенефициентът е длъжен да спазва изискванията относно противодействието на нередностите и измамите по смисъла на чл. 2, параграф 31 и 33 от Регламент (ЕС) № 2021/1060 на Европейския парламент (ЕП) и на Съвета от 24 юни 2021 година.

6.3 Бенефициент е длъжен, при съмнение за нередност, извършена при изпълнение на проект/договор, финансиран по ПТС, да предостави на УО писмено информация по случая, съдържаща най-малко данните, предвидени в регистъра на сигнали за нередности в ИСУН 2020, както и релевантните документи по случая. Бенефициентът предоставя на УО и всяка нова информация по случая в срок до 5 работни дни от узнаването ѝ.

6.4 В случай на установени нередности, произтичащи от нарушения на националното законодателство и правото на Европейския съюз от страна на Бенефициент, УО налага финансови корекции, съгласно Наредбата за посочване на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции, и процентните показатели за определяне размера на финансовите корекции.

Раздел II

Възстановяване на неправомерно изплатени суми

6.5 Управляващият орган е длъжен да осигури възстановяването към сметката за средствата от Европейския съюз на Национален фонд на всички суми по регистрирани нередности по програмата и/или на всички недължимо платени и надплатени суми, както и неправомерно получени или неправомерно усвоени средства.

6.6 Управляващият орган е длъжен да предприеме незабавни действия за възстановяването от съответния бенефициент на всички неправомерно изплатени суми, заедно с дължимите лихви.

6.7 Ако на бенефициент неоснователно е изплатена безвъзмездна финансова помощ по проект, Ръководителят на Управляващия орган изпраща до бенефициента покана за доброволно възстановяване на дължими суми по утвърдена форма, с която изисква от бенефициента в двуседмичен срок от получаване на поканата да възстанови средствата заедно с дължимата лихва за тях.

6.8 В поканата по т. 6.7. Управляващият орган посочва размера на дължимите суми, срокът за възстановяването им, данни за банковата сметка, по която сумите следва да бъдат възстановени, както и реда, по който Управляващият орган да бъде уведомен от бенефициента за доброволно възстановените суми, възможните санкции и процедури, в случай че изискването за възстановяване на дължимите суми не се изпълни в указания в поканата двуседмичен срок от получаване на поканата

6.9 Ако на бенефициент са изплатени средства за верифицирани разходи по проект, за които е издадено Решение за налагане на финансова корекция, Ръководителят на Управляващия орган посочва в решението за налагане на финансовата корекция размера на дължимите суми, срокът за възстановяването им, данни за банковата сметка, по която сумите следва да бъдат възстановени и реда, по който Управляващият орган да бъде уведомен от бенефициента за доброволно възстановените суми, както и възможните санкции и процедури, в случай че изискването за възстановяване на дължимите суми не се изпълни в указания срок.

6.10 Изискванията и реда за възстановяване на недължимо платени и надплатени суми, както и на неправомерно получени и неправомерно усвоени средства са посочени в

нормативния акт по чл. 7, ал. 4, т. 4 от ЗУСЕФСУ (Наредба № Н-3/22.05.2018 г. на министъра на финансите, изм. и доп., бр. 83 от 22.10.2019 г.).

6.11 При забава за извършване на възстановяването на неправомерно платените суми се начислява лихва за забава, която започва да тече от датата, когато възстановяването е било дължимо и завършва на деня на действителното плащане.

6.12 Процентът на лихвата по т. 6.18 е основния лихвен процент на БНБ, плюс 10 пункта.

6.13 При невъзможност да се приложат способите за възстановяване, посочени в чл. 43 и 45 от Наредба № Н-3/22.05.2018 г. на министъра на финансите, изм. и доп., бр. 83 от 22.10.2019 г., ръководителят на Управляващия орган уведомява Националната агенция за приходите в 14-дневен срок след изчерпване на приложимите способности. Дължимите вземания се погасяват по реда на чл. 169, ал. 1 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

6.14 Ръководителят на Управляващия орган може да вземе решение след писмено съгласие от страна на бенефициента, неправомерно изплатените суми, включително и дължимата върху тях лихва да бъдат възстановени чрез намаляване на разпределения лимит по десетразрядния му код в СЕБРА.

6.15 Управляващият орган извършва прихващане от последното плащане по проекта дължимо след верифициране на разходи по проекта, когато дължимите средства не са възстановени по реда на чл. 43, ал. 2 и 3 Наредба Н-3/22.05.2018 г., изменена с Наредба за изменение на Наредба Н-3 от 2018 г. от 22.10.2019 г.

6.16 Управляващият орган може да вземе решение за спиране на плащанията към бенефициента до представянето на подробна информация за изпълнението на съответните корективни действия за избягване на бъдещи подобни нередности.

6.17 Плащанията могат да бъдат възобновени, когато Управляващият орган получи достатъчна увереност, че са предприети съответните мерки и:

1. не съществува нередност;

2. са постигнати задоволителни резултати в системите за контрол и наблюдение при физическото и финансовото изпълнение на проекта, с цел превенция на бъдещи евентуални случаи на нередности.

6.18 Получателят на неправомерно предоставената и несъвместима държавна помощ дължи и лихва, начислена за периода от датата, на която неправомерната помощ е била на разположение на получателя, до датата на нейното пълно възстановяване.

6.19 Възстановяването на неправомерна и несъвместима държавна помощ или на неправилно използвана държавна помощ се извършва въз основа на решение на Европейската комисия с разпореждане за възстановяване и влязъл в сила акт за установяване на публично вземане, когато това е приложимо.

6.20 Решението на Европейската комисия за възстановяване на неправомерна и несъвместима държавна помощ или на неправилно използвана държавна помощ подлежи на изпълнение по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

6.21 Към размера на помощта по т. 6.19. се включва и размерът на лихвата за неправомерност върху помощта, изчислен с натрупване за периода от датата, на която помощта е предоставена, до датата на пълното ѝ възстановяване.

6.22 В срока, определен в решението на ЕК по т. 6.19., а когато такъв не е определен, в срок до два месеца от датата на решението на Европейската комисия, на министъра на финансите се предоставя информация от **администратора на помощ** или Националната агенция за приходите, съгласно изискванията на Закона за държанвните помощи.

Глава седма НАБЛЮДЕНИЕ И ДОКЛАДВАНЕ НА НИВО ПРОЕКТИ

Раздел I

Доклади за наблюдение

7.1 За всеки одобрен от УО проект и сключен договор/издадена заповед за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ПТС, докладването на напредъка на проектите се извършва в структурирания документ „Технически отчет“ в ИСУН 2020. Информацията, която се въвежда в ИСУН 2020 от бенефициента се попълва съгласно определения формат от ИСУН 2020.

7.2 Структурираният документ „Технически отчет“ в ИСУН 2020 се подава заедно с междинно и окончателно искане за плащане, чрез пакета отчетни документи „Искане за междинно плащане, технически отчет и финансов отчет“ или в отделни случаи в пакета отчетни документи „Технически отчет“. Техническият отчет се счита за получен от УО на ПТС с регистрирането (изпращането) му в ИСУН. Периодът, за който се подава информация в Техническият отчет е в зависимост от вида на плащането (междинно или окончателно) и е посочен в точка „Изготвяне на Технически отчет в ИСУН 2020 от Бенефициенти по ПТС“ от ПНУИ на ПТС.

7.3 Управляващият орган извършва проверка на Техническият отчет при спазване на правилата, процедурите и сроковете, съгласно ПНУИ на ПТС. В случаите, когато УО има забележки и препоръки, поради които Техническият отчет не може да бъде одобрен, УО връща под-раздел „Технически отчет“ от съответния пакет документи, като попълва причините за това в ИСУН 2020. При подаване на нова версия на Технически отчет към Пакет отчетни документи от Бенефициента в ИСУН 2020, то тя следва да съдържа цялата необходима за верификацията коректна документация (данни и прикачени документи).

7.4 Одобрението на Техническият отчет се извършва в ИСУН 2020 при спазване на правилата, процедурите и сроковете, съгласно ПНУИ на ПТС. Техническият отчет в пакет отчетни документи за окончателно искане за плащане и Окончателният доклад, приложен към него, се одобряват след извършване окончателна проверка на място по проекта и одобрение на доклада от нея.

7.5 Годишният доклад за напредъка по проект се изготвя от Бенефициента за текуща година и се представя на УО на следващата година чрез модул „Договори“ и под - модул „Кореспонденция“ в ИСУН 2020, съгласно указания в ПНУИ на ПТС срок. Годишният доклад се въвежда в ИСУН 2020 във формата на специално Приложение от ПНУИ на ПТС за Годишен доклад, като сканиран файл и като файл в Word. Периодът на отчитане на напредъка (физически, финансов и т.н) е в рамките на една календарна година, като отчитането за първата година обхваща периода от датата на подписването на договора/решението за безвъзмездна помощ до края на текущата календарна година.

7.6 Окончателният доклад за напредъка по проект се изготвя от Бенефициента по формата на Приложение за Окончателен доклад от ПНУИ на ПТС. Той се прилага като прикачен файл в полето „Опис на документите“ на Техническият отчет към пакета с окончателно искане за плащане. Окончателният доклад съдържа информация за изпълнението на проекта от стартирането до приключването му.

7.7 Годишният доклад за дълготрайност на операция се изготвя за инфраструктурните проекти, които са завършени и са в експлоатация, и по които УО е извършил верификация на окончателно искане за плащане. Той обхваща едногодишен период на отчитане от 1 декември на предишната година до 30 ноември на текущата година. Докладът се представя на УО чрез пакета отчетни документи „Технически отчет“ на ИСУН 2020 в указания от ПНУИ на ПТС срок. В структурирания документ „Технически отчет“ се попълват полетата, които са приложими. Годишният доклад се прикачва в полето „Опис на документите“, като сканиран файл и като файл в Word, изготвен съгласно формата на специално Приложение към ПНУИ на ПТС „Окончателен доклад“. Докладът се придружава с Декларация от ръководителя на Бенефициента в свободен текст, който потвърждава, че не са налице обстоятелствата по чл. 65 „Дълготрайност на операциите“, точка 1, букви а), б) и в) от Регламент (ЕС) 2021/1060. С нея се удостоверява пред ръководителя на УО, че резултатите от проекта/функцията и предназначението на дълготрайните материални активи са запазени за периода на докладване и че собствеността на активите, придобити по проекта, не е изменена за периода на докладване. Декларацията от ръководителя на Бенефициента също се прикачва като сканиран файл в полето „Опис на документите“.

7.8 Други доклади за напредъка по ПТС - УО на ПТС може да изисква от Бенефициента информация за напредъка по проект за целите на Комитетите за наблюдение на ПТС, за справки, изискани от Министерския съвет, министерства и ведомства, периодични срещи за отчитане на напредъка по проектите изпълнявани по ПТС и др., като указва времеви период на изискваната информация. В тези случаи УО може да посочи формат, в който да бъде попълнена информацията и да определи срок за изготвяне на съответната информация за напредъка. УО може да изиска информацията/докладът да се въвежда в системата ИСУН в модул „Договори“, под – модул „Кореспонденция“.

Раздел II

Периодични срещи за отчитане на напредъка по проектите изпълнявани по ПТС

7.9 УО периодично организира срещи за отчитане на напредъка по проектите, изпълнявани по ПТС, които имат за цел извършването на периодичен мониторинг на изпълнението на отделните проекти и дискусии по текущи въпроси, респективно отчитане на изпълнението на програмата.

7.10 Периодичните срещи се организират и провеждат от Управляващия орган. От проведените срещи се изготвя кратко резюме с основните ключови моменти или поети ангажименти по време на срещата.

Раздел III

Проверки на място

7.11 Извършването на проверки на място е един от основните инструменти за осъществяване на мониторинг на програмите и проектите, съфинансирани със средства от бюджета на Европейския съюз. По време на проверката се отчита реалното физическо изпълнение на проекта, като се обхващат неговите административни и технически аспекти.

7.12 Основните цели на проверката на място могат да бъдат обобщени по следния начин:

- Съпоставяне на реалното изпълнение на проекта с подаваната информация в отделните технически отчети и годишни доклади по проекта.
- Контрол и оценка на изпълнението на проекта на ниво бенефициент, в т. ч. и вменените му задължения.
- Проверка на реалното физическо изпълнение: действително извършени СМР, вложени материали в обекта, доставката на оборудване и извършени услуги, съгласно договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Използва се като основен инструмент в процеса на верификация на извършените от бенефициента разходи по ПТС.
- Проверка на предоставените от бенефициента данни, свързани с изпълнението на индикаторите по проекта.
- Използва се като инструмент за идентифициране на нередности, свързани с техническите аспекти от изпълнението на проект и за ограничаване на рисковете от нередности и/или измами при изпълнението на проекта.
- За удостоверяване на изпълнението на чл. 65 „Дълготрайност на операциите” от Регламент (ЕО) 2021/1060 за операции, включващи инвестиции в инфраструктура, когато операциите/проектите са завършили и са в експлоатация и по които УО е извършил верификация на окончателно искане за плащане.

7.13 При необходимост от осигуряване на специфична техническа експертиза при провеждането на проверките на място УО може да възложи на консултантска фирма (консултант) извършването на технически проверки на място.

7.14 УО на ПТС поддържа регистър на проведените проверки на място за календарна година, съгласно определения формат на Приложение „Регистър на проверките на място“ от ПНУИ на ПТС. Регистърът с проверки на място е в публичната папка на сървъра на УО на ПТС.

7.15 Проверките на място могат да бъдат извършвани на всеки етап от изпълнението на даден проект, а също и след завършването му (за потвърждение, че не са налице обстоятелствата по чл. 65 „Дълготрайност на операциите“, точка 1, букви а), б) и в) от Регламент (ЕС) 2021/1060). Проверките на място могат да бъдат планирани и непланирани. Планираните проверки на място са включените в Годишен план за провеждане на проверки на място, който се изготвя в съответствие с точката за „Годишен план за провеждане на проверки на място“ от ПНУИ на ПТС. Управляващият орган на ПТС по своя преценка може да извърши непланирани проверки на място, извън годишния план.

7.16 За минимизиране на риска от нередности и измами при изпълнението на ПТС Управляващият орган е възприел подхода при приключването на всеки реално изпълняван по програмата проект (т.е. проект, за който има верифицирани като допустими за ПТС разходи) да бъде проверено на място действителното физическо изпълнение на проекта, като по този начин всички реално изпълнявани проекти по ПТС се проверяват на място от УО поне веднъж.

7.17 Управляващият орган изготвя Годишен план за проверки на място за следващата календарна година с индикативен график по месеци, на база резултатите от проведена оценка на риска. Съгласно чл. 74, т. 2 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, се основават на оценка на риска и са пропорционални на рисковете, установени предварително и в писмен вид. За

целите на годишното планиране на проверките на място, проектите се оценяват и въз основа на справките от инструмента за измерване на риска „АРАХНЕ“ и емпиричен анализ на рисковите фактори за конкретните бенефициенти и проекти, изпълнявани по ПТС. Взема се под внимание наличната информация за извършените и планираните одити, външни проверки и мисии по проекта, за които е информиран УО. Съобразяват се всички обстоятелства, които могат да повлияят негативно/позитивно върху провеждането на проверката на място по дадения проект. В резултат на което за всички реално изпълнявани инфраструктурни проекти и проекти за доставки се планира поне по една проверка годишно до приключване на проекта, както и една проверка на място, след подаване на окончателен доклад за изпълнението. Максималният брой планирани проверки по тези проекти не надвишава 3 бр. за година. За проекти, свързани с техническа помощ (предпроектни проучвания, проектиране, увеличаване на административния капацитет и др.), с подаването на Окончателния доклад в системата ИСУН 2020, се представят всички документи, доказващи изпълнението на дейностите, крайният продукт и др. Проверки на място за тези проекти не се правят, освен при наличие на съмнения или сигнали за нередности.

7.18 Управляващият орган изпраща за информация на бенефициентите Годишния план за проверки на място в указания срок, съгласно ПНУИ на ПТС. В същия срок Годишният план за проверки на място и свързаните с изготвянето му документи се регистрират в ИСУН 2020.

7.19 В случаите, когато в текущата година възникнат обстоятелства, в резултат на които се налагат промени в оценката на риска за конкретен проект и те водят до увеличаване или намаляване на броя на планираните проверки на място се налагат изменения в Годишния план. Промяната се отразява в т.н. „Годишен план - Изменение № 1 за извършване на проверки на място от УО на ПТС“. Изменението на плана се изпраща на бенефициентите на ПТС и се регистрира в ИСУН 2020 в указания срок, съгласно ПНУИ на ПТС.

7.20 УО информира с писмена кореспонденция бенефициента по проекта за провеждането на планирана проверка на място в съответствие с годишния план за провеждане на проверки на място по ПТС, съгласно указаните с ПНУИ на ПТС правила, процедури и срокове.

7.21 Бенефициентът следва да осигури участие на компетентните лица в проверката на място, като предварително информира УО за своите представители. Той осигурява логистична организация, присъствие и участие на Изпълнителите по сключени договори, обект на проверката (проектант, строител, независимия строителен надзор и т.н.) и други заинтересувани страни при искане от страна на УО. Бенефициентът осигурява достъп до строителната площадка, офисите на заинтересуваните страни и отговаря за предоставяне на проверяващите на всички необходими строителни книжа и документи за целите на проверката.

7.22 Непланираните проверки на място се инициират от УО поради различни причини, на базата на които се определя обхватът на проверката. При такива проверки е необходимо да се провери конкретния казус, който е довел до извършването на непланирана проверка. Когато се извършва проверка на място след подаване на окончателен доклад по проект от бенефициент по ПТС, проверката най-често е непланирана.

7.23 УО изготвя доклад от проведената проверка на място, съгласно указаните в ПНУИ на ПТС срокове на базата на събраната информация от проведената проверка. Докладът съдържа целите на проверката на място, описание на областите, обхванати от проверката, в т.ч. проверка изпълнението на индикаторите по проекта, направените заключения, препоръки и предписания, и проследяване изпълнението на предходни препоръки. След

одобрение на доклада, той се изпраща до Бенефициента, в сроковете указани в ПНУИ на ПТС.

7.24 За изпълнението на препоръките, дадени от УО към бенефициента в доклада от проверка на място, УО определя конкретен срок, спазването на който се проследява при следваща проверка. Бенефициентът по проекта следва да предприеме необходимите действия за изпълнение на препоръките от проведената проверка на място в определения от УО срок, като изпрати изискваните документи, доказващи изпълнението на препоръката.

7.25 При установяване наличието на индикатори за нередности и измами при проверката на място, констатациите на проверяващия екип от УО, се докладват в отделни приложения (свободен текст) към доклада от проверката на място и УО регистрира сигнал за нередност.

7.26 Докладите от проведената проверка на място могат да потвърдят пълно съответствие на декларираното от бенефициентите, да потвърдят частично съответствие, уточнявайки степента на действителното изпълнение, или да отразяват пълно несъответствие, което води до отказ от верификация/плащане на съответните разходи, представени от бенефициента или до изготвяне на сигнал за нередност. Изготвеният и одобрен доклад от проверка на място следва да се взема под внимание в процеса на верификация.

7.27 В случаите, когато към Бенефициента са отправени препоръки в резултат на проверка на място при представено окончателно искане за плащане и окончателен доклад, се извършват допълнително планирани и/или извънредни проверки на място и/или документални проверки от УО до изпълнение на препоръките от страна на Бенефициента. Ако в резултат на проведени проверки във връзка с неизпълнени препоръки, Бенефициентът продължава да не изпълнява препоръките, УО може да направи частичен или цялостен отказ от верификация и / или да предприеме санкции съгласно действащата нормативна уредба.

Глава осма ДОКУМЕНТАЦИЯ

8.1 Документацията по проектите следва да се съхранява от Бенефициента и да бъде на разположение на Комисията и на Европейската сметна палата при поискване за период от три години, считано от 31 декември след предаването на отчетите, в които са включени разходите по проекта. Документацията по проектите с информация за държавните помощи се съхранява **за срок от 10 години**, считано от датата на последното плащане по схемата или по индивидуално предоставената помощ⁴ (когато е приложимо).

8.2 Когато това е възможно, оригинални документи или заверени копия се съхраняват в отделни папки.

8.3 Извън случаите по т. 8.2 всяка папка съдържа ясна информация за местоположението на оригиналните документи.

8.4 За всеки проект се съставя и води досие, което съдържа:

1. формуляр за кандидатстване и приложенията към него;
2. допълнителна информация или информация относно промени по проектното предложение;

⁴ Съгласно чл. 12, ал. 4 на Закона за държавните помощи

3. договор за предоставяне на безвъзмездната финансова помощ и неговите изменения;
4. кореспонденция;
5. доклади за напредъка по проекта и приложенията;
6. оригинали на фактури и други приложения към формулярите за исканията и докладите;
7. документи за проведени обществени поръчки;
8. доказателства от проведени мерки за публичност, (в т.ч. брошури, снимки на билбордове и т.н.);
9. документи във връзка с финансовото и физическото изпълнение и приключване на проекта;
10. друга информация и документи, свързани с подготовката и реализацията на проекта (в т.ч. предпроектно проучване, анализ на нуждите и т.н.).

8.5 Съгласно структурата и функционалните възможности заложи в ИСУН 2020, за всяко проектно предложение и проект, Бенефициентът въвежда информация за съответните документи от досието на проекта в ИСУН 2020, като приложенията се въвеждат като сканирани файлове и / или в съответния необходим и приложим файлов формат.

8.6 Бенефициентът следва да осигурява и съхранява документите по т. 8.4 и с цел тяхното представяне пред българските одитни органи по проекта – Одитния орган към Министерството на финансите и Българската сметна палата, както и да изготвя оригинални документи или заверени копия, които при поискване да бъдат представяни пред Европейската комисия и Европейската сметна палата в посочения от заявителя срок.

8.7 Неизпълнението на задължението по т. 8.6 е възможно основание за връщане на платена безвъзмездна помощ.

Глава девета ОДИТ

9.1 Управляващият орган, организациите, упълномощени от него, или организациите, определени по закон – Одитният орган - Изпълнителна агенция „Одит на средства от ЕС” към Министерството на финансите, Сметнатата палата на Република България, Европейската комисия, Европейската сметна палата – имат правото да одитират отпусканата безвъзмездна помощ за изпълнението на проекта, обект на проверките.

9.2 Звеното за вътрешен одит в Министерството на транспорта и съобщенията изпълнява функции в съответствие със Закон за вътрешния одит в публичния сектор и в качеството му на контролен орган има право да одитира отпусканата безвъзмездна помощ за изпълнението на проектите, финансирани по ПТС

9.3 Бенефициентът предоставя на разположение документите, сертификатите, регистрите, свързани с изпълнението на задълженията по договорите, за периода на одит и дава необходимата информация за фактите и обстоятелствата, обект на проверката.

9.4 В изпълнение на указанията на одитиращата институция или Управляващия орган бенефициентът изготвя план за действие. Бенефициентът предоставя информация на Управляващия орган на ПТС за приетите планове за действия на дадените препоръки от одитни доклади, както и текуща информация за тяхното изпълнение.

Глава десета

ВИДИМОСТ, ПРОЗРАЧНОСТ И КОМУНИКАЦИЯ

10.1 Бенефициентът спазва изискванията по отношение на информацията и комуникацията. Дейностите по видимост, прозрачност и комуникация трябва да отговарят на условията и изискванията, определени в Глава III „Видимост, прозрачност и комуникация“ и Приложение IX от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета, чл. 36 от Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета и в публикуваните материали за видимост, прозрачност и комуникация на https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/logo-download-center_en.

10.2 При изпълнение на мерките по информация и комуникацията бенефициентът се придържа към изискванията, посочени в „Национална комуникационна стратегия“, включително Приложение „Единен наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2021-2027 г.“

10.3 Бенефициентът е съгласен и приема Управляващият орган да публикува неговото наименование, предмета, сумата по договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и друга необходима информация, свързана с изпълнението на мерките по информация и комуникацията.

10.4 Бенефициент подготвя план за изпълнение на комуникационните дейности (комуникационен план) както за инвестиционни проекти, така и за проекти за техническа помощ. Комуникационните планове се изготвят по образци съгласно ПНУИ на ПТС, като за операции от стратегическо значение се спазват специфични изисквания за комуникация съгласно Регламент (ЕС) 2021/1060.

10.5 По преценка на бенефициента, изпълнението на дейностите по публичност може да бъде възложено частично или изцяло на избрания изпълнител, без това решение да освобождава бенефициента от отговорността за изпълнение на мерките за видимост, прозрачност и комуникация по проекта.

10.6 Бенефициентът информира изпълнителя на проекта за изискванията за мерките за видимост, прозрачност и комуникация на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 (ПТС). Бенефициентът трябва да спазва планираните дейности по видимост, прозрачност и комуникация за проекта, които е подал в Комуникационен план.

10.7 Комуникационният план е изготвен и/или съгласуван от комуникационен експерт (титуляр или заместник) на бенефициента, назначен със заповед, преди подаването на Формуляра за кандидатстване. Комуникационният план се съгласува по електронен път с отдел „Информация, публичност и техническа помощ“ и след получаване на одобрение, същият се прилага към Формуляра за кандидатстване по проекта.

10.8 Бенефициентът издава заповед, с която определя минимум един експерт-титуляр и един експерт-заместник от структурите, отговорни за проектите, предвидени за финансиране от програмата, които ще отговарят за изпълнението на изискванията за мерките за видимост, прозрачност и комуникация.

10.9 Задълженията на комуникационните експерти на бенефициентите са дефинирани в Процедурен наръчник за управление и изпълнение на ПТС.

10.10 Определените по т. 10.8 лица участват в координационните срещи на информационната мрежа, управлявана от отдел „Информация, комуникация и ТП”, които се провеждат по преценка на УО на ПТС при възникване на необходимост.

10.11 Комуникационните дейности обхващат целия период на изпълнение на проекта, считано от датата на сключване на договор с избрания изпълнител по проекта до последната планирана дейност по публичност, в т. ч. поставяне на постоянните обяснителни табели.

10.12 При подготовката на комуникационните дейности се отчитат всички изисквания по отношение на мерките за видимост, прозрачност и комуникация, заложиени в Регламент (ЕС) 2021/1060, Националната комуникационна стратегия, както и добрите практики в областта на комуникациите и връзките с обществеността, както и в съответствие с изискванията на „Насоки по ПТС“.

10.13 Във всички документи и комуникационни материали, свързани с изпълнението на проекта, по видим начин се включва задължително логото на Европейския съюз, както и на текст, символ/ емблема, подчертаващи подкрепата от ЕС.

10.14 Техническите изисквания по отношение на Европейската емблема могат да бъдат намерени на интернет адрес: https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/logo-download-center_en

10.15 Техническите изисквания към изобразяването на логото и слогана на ПТС могат да бъдат намерени на интернет страницата на програмата: <https://www.eufunds.bg/bg/optti>.

10.16 За операции от стратегическо значение със стойност над 10 000 000 евро, бенефициентът гарантира, че ще планира и организира мащабна комуникационна дейност или събитие, в която са включени представители на Управляващия орган и на Европейската комисия. Тази инициатива следва да бъде подготвена и популяризирана проактивно, с цел да се подчертае значимостта на проекта и кохезионната политика на Европейския съюз. Минимум 3 месеца преди комуникационната дейност или събитие трябва да бъдат поканени представители на Управляващия орган и на Европейската комисия, за да могат да планират участието си в нея.

10.17 Бенефициентът съгласува с Управляващия орган на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г. всяко публично събитие и планирани мерки по видимост, прозрачност и комуникация по проектите. Всички планирани мерки/ дейности по проекта се съгласуват с отдел „Информация, публичност и техническа помощ” в Управляващия орган на ПТС.

10.18 Бенефициентът създава, организира и поддържа архив на доказателствени материали за изпълнението на комуникационните дейности по проекта, в т.ч. снимков материал, мостри, присъствени списъци и др. подходящи.

10.19 Отдел „Информация, публичност и техническа помощ” осъществява текущ мониторинг на изпълнението на мерките по видимост, прозрачност и комуникация по проекти, изпълнявани по ПТС.

10.20 Бенефициентът е длъжен да предостави при поискване от УО на ПТС релевантна и актуална информация на/за всеки един етап от изпълнението на комуникационните дейности за проекти, финансирани по ПТС, както и отчет и доказателства на изпълнените мерки по видимост, прозрачност и комуникация.

10.21 По преценка УО на ПТС може да изпрати в писмен вид искане, вкл. по електронен път, за предоставяне на информация (отчет, доказателства) по изпълнението на комуникационните дейности, като бенефициентът предоставя информацията в срок до 5 работни дни от получаването на искането.

10.22 УО на ПТС има право във всеки един момент да провери събрания архив и отчети по проекта относно мерките за информация и комуникация, като спазва процедурата за непланирана проверка на място, съгласно ПНУИ на ПТС.

10.23 В срок до 1 месец след приключване на последната комуникационна дейност, но не по-късно от представянето на окончателния доклад по проекта, бенефициентът предоставя на УО на ПТС отчет за изпълнението на плана за комуникационни дейности. Окончателният отчет следва да бъде изготвен по образец и одобрен съгласно ПНУИ на ПТС .

10.24 При липса на информация в отчета или грешна такава УО на ПТС може да изисква от бенефициента представянето ѝ или коригирането ѝ. След предоставяне на окончателен доклад по проекта от страна на бенефициента, УО извършва окончателна проверка на място, в която се прави преглед на изпълнените дейности по видимост, прозрачност и комуникация и събраните доказателствени материали.

Глава единадесета ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

11.1 Настоящите условия за изпълнение на проектите по ПТС са валидни за програмен период 2021-2027 г. и със срок до 30 юни 2030 г.

11.2 Условията са приложими и са задължителни за Бенефициента, и са неразделна част от административните договори и заповеди, когато бенефициент е УО на ПТС.

11.3 Настоящите условия за изпълнение на одобрени проекти могат да бъдат допълнени или променени при спазване на действащото българско законодателство.

11.4 За всички останали случаи, незасегнати в условията за изпълнение на одобрени проекти по ПТС, Бенефициентът се задължава да оказва съдействие на европейски и национални контролни органи, както и на наети от тях консултанти при извършване на проверки, анализи, проучвания и други подобни, включително и при отчитане напредъка по проектите пред комитета за наблюдение.